

Muitas jomas mērķarhitektūras apraksts

Valsts ieņēmumu dienests

Versija	v.1.01
Datums	02.04.2025.

Izmaiņu vēsture

Versija	Datums	Izmaiņas	Autors
1.01	10.03.2025	Pārsaukts domēns par jomu visā dokumentā, pakalpojumiem pievienota atsauce uz pasākumiem, precizētas stiprās un vājās puses	Mārtiņš Zviedris

Satura rādītājs

1.	Ievads	4
1.1.	Dokumenta nolūks un mērķauditorija.....	4
1.2.	Jomas arhitektūras tvērums.....	4
1.3.	Termini un saīsinājumi	5
1.4.	Saistītie dokumenti	7
2.	Jomas esošās arhitektūras novērtējums	10
3.	Jomas attīstības mērķi un principi.....	12
3.1.	Jomas attīstības mērķi.....	12
3.2.	Jomas attīstības principi	14
4.	Jomas mērķarhitektūra	17
4.1.	Juridiskais skats.....	17
4.2.	Organizācijas skats.....	19
4.2.1.	Organizācijas funkcijas.....	19
4.2.2.	Pakalpojumi	22
4.3.	Semantiskais skats	28
4.4.	Tehniskais skats	30
4.4.1.	Informācijas sistēmas	31
4.4.2.	Sistēmu sadarbība un integrācija	32
4.4.3.	IKT infrastruktūra	40
5.	Mērķarhitektūras ieviešanas ceļa karte.....	41
5.1.	Pasākumu plāns	41
5.2.	Mijiedarbība ar citām jomām.....	46
5.3.	Riski.....	47

1. Ievads

Šis dokuments izstrādāts Valsts ieņēmuma dienestā (VID) un kalpo kā pamats tālākai muitas jomas informācijas sistēmu attīstības plānošanai. Tajā ir apkopoti VID stratēģiskie mērķi un plānotie sasniežamie rezultāti, kas ir saistīti ar informācijas tehnoloģiju pielietojumu, kā arī definēti informācijas sistēmu arhitektūras attīstības principi, lai ilgtermiņā atbalstītu mērķu sasniegšanu.

1.1. Dokumenta nolūks un mērķauditorija

Šis dokuments piedāvā detalizētu analīzi par normatīvā regulējuma prasību izmaiņām, muitas pakalpojumiem un izmantotajiem informācijas un tehnoloģiju risinājumiem. Tajā definēti nākamie attīstības mērķi un ilgtermiņa stratēģija, kas balstās uz VID attīstības stratēģiju nākamajiem trīs gadiem, vienlaikus ieskicējot risinājumu attīstību piecu gadu perspektīvā.

Dokuments sniedz vispārēju attīstības virzienu pārskatu, atstājot konkrētu risinājumu un tehnoloģiju izvēli attiecīgā pasākuma plāna punkta realizācijas posmam. Izvēle tiek veikta, vērtējot atbilstību arhitektūras principiem, funkcionālās un tehnoloģiskās prasības, drošību, uzturamību, kā arī pieejamos resursus un kompetences.

Dokumenta mērķauditorija ietver šādas grupas:

- Valsts ieņēmuma dienesta Muitas pārvaldi - kā jomas biznesa lietotāju grupu
- Valsts ieņēmuma dienesta vadības grupu - kā atbildīgos par organizācijas stratēģijas īstenošanu
- Valsts ieņēmuma dienesta Informātikas pārvaldi - kā atbildīgos par informātikas un komunikācijas tehnoloģijām VID
- Valsts IKT politikas plānotājus - kā atbildīgos par kopējo valsts IKT attīstību.

1.2. Jomas arhitektūras tvērums

Dokuments ir fokusēts uz VID atbildībā esošo muitas politikas īstenošanas nodrošināšanu aprakstot muitas jomā sniegtos pakalpojumus un to attīstību. Tas ietver šādas pakalpojumu grupas:

- Muitas procesa nodrošināšana – preču ievešanas kontroles procesa nodrošināšana drošības un drošuma jomā, importa, eksporta, tranzīta un pagaidu uzglabāšanas procesu nodrošināšana;
- Muitas kontrole;
- Muitas atļauju pārvaldība;
- Muitas maksājumu kontrole un uzskaitē;
- Muitas risku vadība;
- Muitas datu analīze un statistikas datu nodrošināšana;
- Muitas darba atbalsta nodrošināšana.

Dokumentā atspoguļoti jomas arhitektūras skati:

1. Juridiskais skats identificē paredzamās jomas regulējošo normatīvo aktu izmaiņas;

Muitas jomas mērķarhitektūras apraksts

2. Organizācijas skats apraksta jomas mērķa funkcijas un pakalpojumus, plānotās izmaiņas tajās;
3. Semantiskais skats definē izmaiņas jomas informācijas resursos;
4. Tehniskais skats raksturo jomas mērķa informācijas sistēmas, to sadarbību un izvietojšanas principus.

1.3. Termini un saīsinājumi

Dokumentā izmantotie termini un saīsinājumi sniegti 1.tabulā.

Tabula 1 Termini un saīsinājumi

Termins, saīsinājums	Skaidrojums
AES	Automatizētā eksporta sistēma
AFIS/CIS+	Eiropas Krāpšanas apkarošanas biroja informācijas sistēma
AGRI/AGREX	Lauksaimniecības importa (AGRI) un eksporta (AGREX) licences
AIS	Automatizētā importa sistēma
API	Lietojumprogrammas saskarne (<i>Application programming interface</i>)
APOVS	Automatizētā pārvadājumu operatīvas vadības sistēma
Arhitektūras joma	Arhitektūras joma ir arhitektūras strukturējums, kas tipiski tiek iedalīts pēc darbības virzieniem (angl. – <i>Architecture Domain</i>)
Arhitektūras skats	Arhitektūras skati attēlo noteiktu arhitektūras jomu. Tipiski tiek izdalīti četri skati – biznesa, informācijas, lietojumprogrammu un tehnoloģiju (angl. – <i>Architecture View</i>)
BAXE	Baltijas valstu kravas rentģeniekārtu attēlu apmaiņas sistēma
CCN2	EK kopējais sakaru tīkls (<i>Common Communication Network</i>)
CD	Nepārtraukta izvēršana (<i>continuous deployment</i>)
CERTEX	ES vienloga vide muitas jomā
CI	Nepārtraukta integrēšana (<i>continuous integration</i>)
CMIS	Centrālā muitas informācijas sistēma
CR	EK centrālā ziņojumu apmaiņas un datu apstrādes sistēma
CRS	Klientu datu sistēma (Customer Reference System)
CS/RD	EK Centrālie servisi/Atsauču dati (<i>Central Services/Reference Data</i>)
DAGR	Datu izplatīšanas un pārvaldības platforma
DDNA	Nacionālās lietojumprogrammas projektējuma dokuments (<i>Design Document for National Application</i>)
DG TAXUD	Nodokļu politikas un muitas savienības ģenerāldirektorāts
DNS	Datu noliktavas sistēma
DOIS	Informācijas sistēma automātiskai VID Muitas pārvaldes muitas amatpersonu sadalīšanai pa darba vietām muitas kontroles punktos
DV	Dalībvalstis
ECB	Eiropas Centrālā banka
EDS	Elektroniskās deklarēšanas sistēma

Muitas jomas mērķarhitektūras apraksts

Termins, saīsinājums	Skaidrojums
EE	Igaunija
EIRA	<i>European Interoperability Reference Architecture</i>
EK	Eiropas Komisija
EMDAS	Elektroniskā muitas datu apstrādes sistēma
EMCS	Akcīzes preču pārvietošanas un kontroles sistēma (<i>Excise movement and control system</i>)
EORI	Komersantu reģistrācijas un identifikācijas sistēma (<i>Economic Operator Registration and Identification System</i>)
EOS	Eiropas Komisijas centrālā Ekonomisko operatoru sistēma (<i>Economic Operator System</i>)
EMSWe	Eiropas Jūras vienloga sistēmas vide
ES	Eiropas Savienība
ETD	Elektroniskā transporta dokuments
GDPR	Vispārējā datu aizsardzības regula (<i>General Data Protection Regulation</i>)
H6	Muitas deklarācija pasta sūtījumos par preču laišanu brīvā apgrozībā
H7	Muitas deklarācija preču laišanai brīvā apgrozībā attiecībā uz sūtījumu, kas atbilst atbrīvojumam no ievadmuitas nodokļa
IKS2	Importa kontroles sistēma
IKT	Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas
IOSS	Vienkāršots PVN nomaksas režīms (<i>Import One Stop Shop</i>)
IRIS	Integrētā riska informācijas sistēma
IRU	Starptautiskā Autotransporta savienība
IS	Informācijas sistēma
ITDB	TIR turētāju datu bāze (<i>International TIR Data Bank</i>)
ITVS	Integrētā tarifu vadības sistēma
KPS	Kravu kustības pārvaldības informācijas sistēma
LAVIDAS	Lauku atbalsta dienesta sistēma
LT	Lietuva
LVRTC	Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs
MAIS	Maksājumu administrēšanas informācijas sistēma
MASP-C	Daudz gadu stratēģiskais e-muitas ieviešanas plāns (<i>Multi-Annual Strategic Plan for electronic Customs</i>)
MKB	Muitas kontroles bloks
MRN	Unikāls muitas procesa references numurs (<i>Movement Reference Number</i>)
OLAF	Eiropas Krāpšanas apkarošanas birojs
PL	Polija

Muitas jomas mērķarhitektūras apraksts

Termins, saīsinājums	Skaidrojums
PU	Pagaidu uzglabāšana
REST	Bezstāvokļa tīmekļa pakalpojumi, izmantojot HTTP un standarta metodes.
REX	Reģistrēto eksportētāju sistēma
SAP HANA	Kolonorientēta datu bāzes pārvaldības programma, tiek izmantota kā datu noliktava
SKLOIS	Starptautiskajā kravu loģistikas un ostu informācijas sistēma
SMGS	SMGS pavadzīme (līgums par kravas nodošanu dzelzceļa pārvadājumam)
SMK	Savienības Muitas kodekss
SND	Skaidras naudas deklarācija
SVID	Stiprās puses, vājās puses, iespējas un draudi
TARIC	Eiropas Kopienų Integrētais muitas tarīfs
TIR	<i>Starptautiskais autotransports (Transit International Routier)</i>
TKS2	Tranzīta kontroles sistēma
TLKAIS	Transportlīdzekļu un konteineru automātiskās identificēšanas sistēma
TOGAF	<i>The Open Group Architecture Framework</i>
VAS LDz	Valsts akciju sabiedrība Latvijas dzelzceļš
VID	Valsts ieņēmumu dienests
VIDISS	Valsts ieņēmumu dienesta informācijas sistēmu savietotājs
VIIES	PVN informācijas apmaiņas sistēma

1.4. Saistītie dokumenti

Tabula 2 Saistīto dokumentu uzskaitījums

Nr.	Dokumenta nosaukums, kods	Datums	Saistība ar šo dokumentu
1.	Komisijas Īstenošanas lēmums (ES) 2023/2879 (2023. gada 15. decembris), ar ko izveido darba programmu par Savienības Muitas kodeksā paredzēto elektronisko sistēmu izstrādi un ieviešanu [SMKDP]	15.12.2023	Darba programmā ir sīkāk precizēts katras elektroniskās sistēmas faktiskais ieviešanas datums un noteikts ieviešanas beigu datums saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 952/2013 278. pantā un Komisijas Deleģētajā regulā (ES) 2016/341 (7) paredzētajiem pārejas periodiem.
2.	Daudz gadu stratēģiskais e-muitas ieviešanas plāns (<i>Multi-Annual Strategic Plan for electronic Customs</i>) [MASP-C]	28.11.2023	Plānā izklāstīta ES mēroga elektronisko muitas sistēmu attīstība, lai izveidotu Eiropas elektroniskās muitas vidi. Šie plāni saskan ar operatīvajiem un likumdošanas

Muitas jomas mērķarhitektūras apraksts

Nr.	Dokumenta nosaukums, kods	Datums	Saistība ar šo dokumentu
			projektiem un norisēm, kas jau ir ieplānotas vai notiek muitas jomā.
3.	EK vienotās funkcionālas un tehniskās specifikācijas [DDNA]		Nosaka vienotas tehniskās prasības datu apmaiņai starp ES dalībvalstu muitas dienestiem, kā arī starp muitas dienestiem un Eiropas Komisiju.
4.	Ministru kabineta rīkojums “Digitālās transformācijas pamatnostādnes 2021.-2027. gadam” [DTP]	07.07.2021	Nosaka Latvijas digitālās transformācijas politiku, aptverot laika periodu no 2021.gada līdz 2027.gadam ar mērķi identificēt jomas, kurās nepieciešama un tiek plānota rīcība, kā arī iezīmēt turpmāk nepieciešamo rīcību.
5.	Digitālās transformācijas pamatnostādņu 2021.–2027. gadam ieviešanas plāns 2023.–2027. gadam [DTPIP]	17.07.2023	Definē un apkopo pasākumus 2023.-2027.gadam Digitālās transformācijas pamatnostādnēs 2021. – 2027. gadam noteikto mērķu sasniegšanai.
6.	Valsts ieņēmumu dienesta attīstības stratēģija 2023.–2026. gadam	18.05.2023	Dokuments nosaka kopējos jomas primārās atbildīgās iestādes, Valsts ieņēmumu dienesta, mērķus un rezultātus, kam pakārtojas arhitektūras mērķi un sasniedzamie rezultāti.
7.	Priekšlikums EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA, ar ko izveido Savienības Muitas kodeksu un Eiropas Savienības Muitas dienestu un atceļ Regulu (ES) Nr. 952/2013	17.05.2023	Dokuments apraksta priekšlikumu Eiropas Savienības Muitas dienestu reformai. Tiek piedāvāts izveidot centrālo punktu (<i>central data hub</i>), kas nodrošina saskari ar komersantiem.
8.	IEROBEŽOTA PIEEJAMĪBA Elektroniskā muitas datu apstrādes sistēma Programmatūras projektējuma apraksts 107.sējums 2.grāmata Tīmekļa pakalpes starp EMDAS un ārējām sistēmām		Detalizēta EMDAS sistēmas integrācijas ar sistēmām, kas neatrodas VID pārziņā
9.	IEROBEŽOTA PIEEJAMĪBA Elektroniskā muitas datu apstrādes sistēma Programmatūras projektējuma apraksts		Detalizēta EMDAS sistēmas integrācijas ar sistēmām, kas atrodas VID pārziņā

Muitas jomas mērķarhitektūras apraksts

Nr.	Dokumenta nosaukums, kods	Datums	Saistība ar šo dokumentu
	107.sējuma 1.grāmata Tīmekļa pakalpes starp EMDAS un VID iekšējām sistēmām		
10.	IEROBEŽOTA PIEEJAMĪBA Transportlīdzekļu un konteineru automātiskās identificēšanas sistēma Sistēmas arhitektūra	08.03.2022	TLKAIS sistēmas arhitektūras apraksts.
11.	IEROBEŽOTA PIEEJAMĪBA Transportlīdzekļu un konteineru automātiskās identificēšanas sistēma Programmatūras projektējuma apraksts	17.03.2022	Tai skaitā tiek aprakstītas TLKAIS sistēmas integrācijas.
12.	IEROBEŽOTA PIEEJAMĪBA VID Integrētā Tarifa Vadības Sistēma Programmatūras projektējuma apraksts Datu saņemšana no ārējām sistēmām		ITVS datu saņemšana no ārējām sistēmām.
13.	IEROBEŽOTA PIEEJAMĪBA VID Integrētā Tarifa Vadības Sistēma Programmatūras projektējuma apraksts Datu nodošana ārējām sistēmām		ITVS datu nodošana ārējām sistēmām.
14.	IEROBEŽOTA PIEEJAMĪBA MUITAS KONTROLES PUNKTU DARBA ORGANIZĀCIJAS INFORMĀCIJAS SISTĒMA IS Arhitektūra	09.03.2020	DOIS arhitektūras un integrāciju apraksts.

2. Jomas esošās arhitektūras novērtējums

Jomas esošās arhitektūras komponentes ir pieejamas VIRSIS sistēmā, savukārt, arhitektūras novērtējumā gūtie galvenie secinājumi apkopoti SVID analīzes formā (3.tabula), lai plānojot mērķarhitektūru:

- maksimāli izmantotu stiprās puses esošajā situācijā;
- novērstu vai ierobežotu vājās puses;
- izmantotu iespējas;
- mazinātu draudu iestāšanās varbūtību vai draudu iestāšanās sekas.

Tabula 3 SVID analīze

STIPRĀS PUSES	VĀJĀS PUSES
• Augsta klientu apmierinātība ar pieejamajiem muitas IT risinājumiem. Klientu lietotāju saskarne ir pieejama bez maksas. • Muitas jomas pamatfunkcijas laika gaitā ir palikušas nemainīgas, nodrošinot uzticamu pamatu jomas attīstībai. Tas atvieglo sistēmu attīstības plāna definēšanu. • Ilgstošiem darbiniekiem ir izveidota laba kompetence par sistēmas procesiem un darbību. • Uzsākta sistēmas EMDAS migrācija uz modernām tehnoloģijām. Ir izveidots plāns migrācijas turpināšanai un tās API nodrošināšanai klientiem. • Vienots un standartizēts regulējums ES līmenī. • Pieejamas un tiek izmantotas ES centrālās sistēmas muitas pakalpojumu nodrošināšanai.	• Sistēmas EMDAS komponentes, kas nav migrētas, ierobežo sistēmas attīstību, veikspēju un pieejamību sistēmai, kuras lietotāji sagaida tās pieejamību 24/7. • Lielajiem biznesa klientiem ierobežotas iespējas attīstīt automatizētu muitas procesa automatizāciju, jo nav pilnvērtīgi pieejami API. • Darbinieku mainība nenodrošina pilnvērtīgu sistēmas darbības pārzināšanu.
IESPĒJAS	DRAUDI
• Notiek sistēmas EMDAS modernizācija uz atvērtu un augstas pieejamības versiju (24/7) • Nodrošināt API muitas sistēmas risinājumam, kas ļaus integrēties lielākajiem pārvaldītājiem, kam ir savi IS risinājumi un uzlabot to konkurenci globālā līmenī. • Tiek pārskatīti un pilnveidoti procesi līdz ar plānotajām izmaiņām IS, uzlabota lietotāju pieredze un automatizācija.	• Muitas sistēmu attīstība lielā mērā tiek finansēta un ir atkarīga no ES fondu finansējuma pieejamības. • Muitas sistēmas izmaiņas lielā mērā nosaka EK līmeņa normatīvo aktu attīstība par datu apmaiņu ES līmenī, ko ir grūti prognozēt vai ietekmēt. • Finansējuma, izstrādes sarežģītības un izstrādātāja kapacitātes rezultātā neizdodas realizēt visas periodā plānotās izmaiņas un sasniegt izvirzītos mērķus.

Muitas jomas mērķarhitektūras apraksts

• Priekšlikums par ES muitas savienības reformu, kas paredz pārskatīt muitas procesus un izveidot vienotu ES līmeņa muitas dienestu un vienotu ES līmeņa datu centru.	• Pieaugošs E-komercijas apjoms no trešajām valstīm un pieaugošs apjoms sankciju kontroles jomā, kuru apstrādei nepieciešami papildus resursi.
---	--

3. Jomas attīstības mērķi un principi

Jomas attīstību nosaka tā attīstības mērķi (3.1. nodaļa) un principi (3.2. nodaļa). Mērķi nosaka pārskata periodā sasniedzamos galvenos rezultātus. Arhitektūras principi definē risinājumu arhitektūras izstrādē piemērojamās vadlīnijas ar mērķi veicināt arhitektūras komponentu sadarbību, atbilstību labākajai praksei un sniegt atbalstu lēmumu pieņemšanai.

3.1. Jomas attīstības mērķi

Muitas jomas attīstības mērķi ir definēti ņemot vērā ES normatīvo regulējumu un stratēģiskās vadlīnijas. Tie balstās uz EK apstiprināto darba programmu attiecībā uz Savienības Muitas kodeksu (2023/2879/ES) un muitas elektronisko sistēmu ieviešanas termiņiem, kā arī EK daudzgadu stratēģiskajā e-muitas ieviešanas plānā (MASP-C) paredzētajām aktivitātēm¹.

Atbilstoši plānotajam, muitas sistēmu ieviešana turpinās un tiks pabeigta līdz 2025. gada beigām. Lai muitas savienībā ieviestu būtiskas pārmaiņas, kas izturēs laika pārbaudi turpmākajās desmitgadēs, EK ir ierosinājusi vērienīgāko un visaptverošāko muitas savienības reformu kopš tās izveides 1968. gadā. Muitas reformas mērķis ir izveidot rentablāku un efektīvāku sadarbības sistēmu, kas regulē muitas savienību, pamatojoties uz jaunu partnerību starp ES muitas dienestiem, kā arī starp muitu un uzņēmumiem². Muitas reforma tiks īstenota pakāpeniski nākamo 10–15 gadu laikā, EK iezīmējusi tās attīstību pa posmiem līdz pat 2041. gadam.

Vidējā termiņā sasniedzamie muitas jomas mērķi ir izvirzīti Valsts ieņēmumu dienesta attīstības stratēģijā 2023.–2026. gadam un ir detalizēti aprakstīti zemāk. Stratēģija kalpo kā vidēja termiņa attīstības plānošanas dokuments, kas nosaka muitas jomas prioritātes, mērķus un uzdevumus nākamajiem četriem gadiem (nākamajiem diviem gadiem, skatoties no jomas arhitektūras izveides). Tā ietver izmērāmus rezultātus un snieguma rādītājus, lai nodrošinātu atbildību un efektivitāti uzticēto funkciju izpildē.

Periodam 2023. – 2026. izvirzītie mērķi:

M1. Elektroniskās muitas vides attīstība, kas nodrošinās datu apmaiņu starp muitas iestādēm un komersantiem visā ES, turpinot ieviest bezpapīru vidi muitā un veicinot uzņēmējdarbības digitalizēšanu:

Sasniedzamie rezultāti:

- Pilnveidoti 10 muitošanas procesi, atbilstoši ES un nacionālajām prasībām;

¹ https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs-4/electronic-customs_en

² KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI UN EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI Muiņas savienības pāreja uz nākamo līmeni: rīcības plāns https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2020-09/customs-action-plan-2020_lv.pdf

Muitas jomas mērķarhitektūras apraksts

- Nodrošināts API, kuru izmanto 5 komersanti muitas dokumentu formēšanai.

M2. Ērtu un mūsdienīgu pakalpojumu un pašapkalpošanās rīku attīstība, ņemot vērā klientu vajadzības (Stratēģijas mērķis M.1):

- a. Turpināt attīstīt lietotājiem orientētus, vienkāršotus un proaktīvus pakalpojumus un digitālos pašapkalpošanās risinājumus;
- b. Pilnveidot pakalpojumus, balstoties uz klientu uzvedības analīzes un apmierinātības pētījumiem.

Sasniedzamie rezultāti:

- Paātrināta muitas deklarāciju noformēšana godprātīgiem klientiem:
 1. Automatizēti noformēto importa (izlaišana brīvam apgrozījumam) deklarāciju īpatsvars, % - 60
 2. Automatizēti noformēto eksporta deklarāciju īpatsvars, % - 90

M3. Muitas kontroles process, balstīts uz jaunākajām tehnoloģijām un metodēm. (Stratēģijas mērķis M2.2)

- a. Ieviest viedus risinājumus muitas kontroles procesos;
- b. Ieviest un attīstīt ārējās tirdzniecības nodrošināšanai nepieciešamās informācijas sistēmas, atbilstoši ES un nacionālajiem normatīvajiem aktiem noteiktajām prasībām;
- c. Stiprināt pēcmuitas pārbaudes jomu un kontroli pār muitas maksājumu pareizību un pilnīgu iekasēšanu, veicinot labprātīgu saistību izpildi;
- d. Turpināt mērķtiecīgu muitas risku pārvaldību muitas maksājumu iekasēšanas un preču pārrobežu pārvietošanas ierobežojumu un aizliegumu kontroles nodrošināšanai.

Sasniedzamie rezultāti:

- Muitas kontroles efektivitāte:
 1. Muitas fizisko kontroļu rezultativitāte – riska analīzes rezultātā atklāto pārkāpumu īpatsvars kopējo muitas fiziskās kontroles darbību skaitā, % - 25
 2. Tabakas izstrādājumu nelikumīgas aprites novērtējums, %, saskaņā ar pētījumu aģentūras “NielsenIQ” veiktā pētījuma datiem. – 14.05

M4. Digitālā pilnveide un procesu automatizācija pakalpojumu nodrošināšanai (Stratēģijas mērķis M4.2):

- a. Turpināt VID pamatdarbības procesu automatizāciju;
- b. Ieviest automatizētus risinājumus atbalsta procesu nodrošināšanai;
- c. Pilnveidot informācijas un komunikāciju tehnoloģiju (IKT) infrastruktūru un nodrošināt pamatdarbības procesu nepārtrauktību.

Sasniedzamie rezultāti:

- Procesu efektivizācija:
 1. Optimizēto resursietilpīgāko procesu skaits - 10

3.2. Jomas attīstības principi

Mērķu īstenošanai definēti vairāki jomas attīstības principi. Principi ir izmantojami jomas risinājumu un projektu attīstības plānošanai un risinājumu arhitektūras izveidei. Principi balstīti uz valsts IKT arhitektūras vadlīnijām³, Eiropas sadarbības ietvara rekomendācijām⁴, kā arī nozares standartiem⁵ un labāko praksi. Principiem, kuriem ir atbilstība valstiski izvirzītajos sistēmas attīstības principos – tie ir doti iekavās kā atsauce.

P1. Jomas arhitektūra tiek veidota saskaņā ar organizācijas attīstības stratēģijas mērķiem un prioritātēm (*Darīt ar skaidru nodomu*).

Jomas arhitektūras primārais uzdevums ir atbalstīt sekmīgu organizācijas darbību un attīstību. Arhitektūras lēmumiem un prioritātēm ir jābūt pakārtotām organizācijas stratēģijai un prioritātēm, lai organizācija attīstītos un sniegtu kvalitatīvākus pakalpojumus.

Ietekme:

- Arhitektūrai jāattīstās, ņemot vērā izmaiņas organizācijas stratēģijā;
- Tehnoloģiju investīcijas jāvirza pēc organizācijas sasniegtajiem un plānotajiem mērķiem.

P2. Datu virzīta lēmumu pieņemšana (*Uztvert datus kā vērtību*)

Dati mūsu laikmetā ir viens no vērtīgajiem resursiem, kas palīdz vadīt organizācijas darbu. Arhitektūrai ir jāatbalsta, ka dati tiek uzkrāti, apstrādāti un padarīti pieejami tālākai lēmumu pieņemšanai. Dati ir kā pamata solis mākslīgā intelekta un mašīnmācīšanās risinājumu izmantošanai. Datu apstrādei ir jāatbilst GDPR principiem.

³ IKT arhitektūras vadlīnijas | Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (varam.gov.lv).
Avots: <https://www.varam.gov.lv/lv/ikt-arhitekturas-vadlinijas>

⁴ European Interoperability Framework | Joinup (europa.eu). Avots: <https://joinup.ec.europa.eu/collection/nifo-national-interoperability-framework-observatory/european-interoperability-framework>

⁵ How to Apply TOGAF Principles per Context (opengroup.org). Avots: https://pubs.opengroup.org/togaf-standard/guides/using-the-togaf-standard-in-the-digital-enterprise/index.html#_enterpriserprcipleprinciplesindividualfounder

Muitas jomas mērķarhitektūras apraksts

Ietekme:

- Analītika un mākslīgais intelekts balstās uz uzkrātajiem datiem;
- Nodrošināt ātru atgriezenisko saiti atbilstoši datiem;
- Veicināt datu pārvaldības, kvalitātes un izsekojamības procesus.

P3. Sadarbspēja un integrācija (*Projektēt modulārus, servisu orientētus risinājumus ar atvērtām lietojumprogrammu saskarnēm*)

Svarīgs organizācijas un valsts mērķis nodrošināt standartizētu saziņu sistēmām savā starpā izmantojot API. Tas nodrošina standartizētu un sistemātisku datu apmaiņu. Iekšējā API pārvaldība izmantojot VIDISS, ārējā datu apmaiņa izmantojot valstiskos risinājumus - DAGR un citus.

Ietekme:

- Izstrādāt sistēmas ar *atvērtiem* API, lai uzlabotu savietojamību;
- Veicināt integrācijas arhitektūru, lai izvairītos no sistēmu izolācijas;
- Izmantot standartizētus protokolus.

P4. Stabilitāte un noturība (*Nodrošināt nepārtrauktu darbību*)

Sistēmu dīkstāve rada organizācijas reputācijas riskus un iedragā uzticību valsts pārvaldei. Tas rada organizācijas dīkstāvi un finansiālus riskus. Sistēmām ir jānodrošina nepārtraukta darbība, iespēja tās uzraudzīt un identificēt kļūdas sistēmās. Jābūt iestrādātam sistēmas atkopšanās principiem, ja notiek problēmas ar kādā no organizācijas datu centriem.

Ietekme:

- Sistēmām ir skaidra uzraudzība un darbības kļūdu gadījumos;
- Arhitektūra nodrošina katastrofu atkopšanas iespējas.

P5. Drošība pēc dizaina (*Uzticamība, drošība un privātums pēc noklusējuma*)

Esošajā situācijā kibernetiskie draudumi rada būtiskus riskus. Drošība tiek uzsvērtā kā vērtība, kas tiek nodrošināta pēc noklusējuma. Sistēmas nodrošina piekļuves kontroli, datu šifrēšanu. Regulāri tiek atjaunotas sistēmas mazinot ievainojamības riskus. Sistēmu drošība tiek nepārtraukti uzraudzīta.

Ietekme:

- Piekļuves kontrole un datu šifrēšana visos arhitektūras līmeņos;
- Pieņemot nulles uzticības drošības modeli;
- Regulāri sistēmas atjauninājumi un labojumi mazinot ievainojamības riskus.

P6. Standartizācija un atkārtota izmantojamība (*Projektēt modulārus, servisu orientētus risinājumus ar atvērtām lietojumprogrammu saskarnēm*)

Muitas jomas mērķarhitektūras apraksts

Tiek veidotas komponentes, kas ir atkārtoti izmantojamas un nodrošina izmaksu samazinājumu, vienkāršo uzturēšanu.

Ietekme:

- Identificēt atkārtoti izmantojamas pakalpojumus, bibliotēkas, komponentes;
- Definēt organizācijas vadlīnijas programmatūras izstrādei;
- Veicināt atvērtā koda risinājuma izmantošanu.

P7. Vienkārša un saprotami pārvaldāma sistēmu pieeja (*Iespējot tehnoloģisko attīstību*)

Vienkāršota arhitektūra nodrošina vieglāk uzturēšanu. Tā iekļauj kā vienkāršas un saprotamas komponentes, to sadarbības principus, tā arī skaidru pieeju sistēmas atjauninājumu piegādēm un uzstādīšanai.

Ietekme:

- Sistēmu versiju būvēšana un piegāde izmantojot CI/CD pieeju;
- Izcelt modulāras un atkārtoti izmantojamas komponentes;
- Rast samērīgumu un necensties iekļaut konfigurēšanu visos gadījumos.

P8. Pārvaldība un atbildība

Arhitektūras lēmumi un sistēmas attīstība tiek plānotas. Tiek veidots process, kas regulē iesaistīto lomas un atbildības, lai arhitektūras un sistēmas attīstītos saskaņoti un atbilstoši organizācijas uzstādītajiem mērķiem.

Ietekme:

- Definētas lomas, atbildība un process arhitektūras izmaiņām;
- Ieviesti pārvaldības rīki, lai spētu izsekot un plānot arhitektūras izmaiņas.

P9. Atbilstība normatīvo aktu prasībām

Kā valsts pārvaldes organizācija nodrošinām informācijas sistēmas atbilstoši aktuāliem normatīvajam regulējumam un plānotajām izmaiņām normatīvajos aktos, lai radītu cilvēkiem uzticību, ka sistēmas tiem atbilst un tās nedarbojas pretrunā ar tiem.

Ietekme:

- Plānojot un virzot izmaiņas likumdošanā tiek paralēli plānotas un virzītas izmaiņas informācijas sistēmās

4. Jomas mērķarhitektūra

Jomas mērķarhitektūra identificē būtiskākās izmaiņas jomas arhitektūras juridiskajā skatā, organizatoriskajā skatā, semantiskajā skatā un tehniskajā skatā. Jomas mērķarhitektūra strukturēta atbilstoši “The Open Group Architecture Framework (TOGAF)”⁶ standarta prasībām, ņemot vērā Eiropas sadarbības paraugarhitektūras “European Interoperability Reference Architecture (EIRA)”⁷ rekomendācijas. Jomas diagrammām izmantota “ArchiMate” modelēšanas valoda⁸.

Organizācijas pakalpojumu klāstā nav plānotas izmaiņas tādā nozīmē, ka tiks ieviesti jauni pakalpojumi vai būtiski izmainīti esošie pakalpojumi. Primāri, mērķarhitektūra ir veidota, lai stiprinātu organizācijas spējas nodrošināt esošos pakalpojumus kvalitatīvāk. Tādā veidā aprakstā primāri ir identificētas organizācijas spējas, kas tiks stiprinātas un atbilstoši iesaistītās sistēmas, kurās tiks veiktas izmaiņas, lai nodrošinātu spēju uzlabošanu. Pastarpināti tiks ietekmēta arī pakalpojumu ērtība, tomēr uzskatām, ka pakalpojumu saņemšanas ērtība nav pietiekama, lai atspoguļotu kā izmaiņas arhitektūrā.

4.1. Juridiskais skats

Muitas jomas normatīvais regulējums lielā mērā tiek noteikts Eiropas Savienības līmenī, lai standartizētu muietošanas procesu visu dalībvalstu vidū. Būtiskākās normatīvo aktu izmaiņas, kas jāievieš muitas jomā pārskata periodā ir dotas *Tabula 4 Muitas jomas būtiskākās normatīvo aktu izmaiņas*.

Tabula 4 Muitas jomas būtiskākās normatīvo aktu izmaiņas

Nr.	Normatīvais akts	Statuss	Izmaiņu apraksts, pamatojums
1.	Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr.952/2013 (2013. gada 9. oktobris), ar ko izveido Savienības Muitas kodeksu un saistītās regulas: - Komisijas Deleģētā Regula (ES) 2015/2446 (2015. gada 28. jūlijs), ar ko papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 952/2013 attiecībā uz sīki izstrādātiem noteikumiem, kuri attiecas uz dažiem Savienības Muitas kodeksa noteikumiem; -Komisijas Īstenošanas Regula (ES) 2015/2447 (2015. gada 24. novembris), ar ko paredz sīki izstrādātus noteikumus, kas vajadzīgi,	Izmaiņas	Savienības Muitas kodeksā (SMK) ir izklāstīti vispārējie noteikumi un procedūras, kas ir jāpiemēro precēm, kuras tiek ievestas Eiropas Savienības (ES) muitas teritorijā vai izvestas no tās, un kas ir pielāgoti mūsdienu tirdzniecības modeļiem un saziņas līdzekļiem Nosaka muitas deklarāciju datu struktūru un formātu, kā arī prasības datu apmaiņai ES. Pamatojoties uz šiem normatīvajiem aktiem, EK un dalībvalstis izstrādā kopējās tehniskās specifikācijas, kurām mainoties ir jāveic izmaiņas

⁶ TOGAF | The Open Group Website: <https://www.opengroup.org/togaf>

⁷ About European Interoperability Reference Architecture (EIRA): <https://joinup.ec.europa.eu/collection/european-interoperability-reference-architecture-eira/about>

⁸ Archimate 3.2. specification: [Introduction: ArchiMate® 3.2 Specification \(opengroup.org\)](https://www.opengroup.org/archimate)

Muitas jomas mērķarhitektūras apraksts

Nr.	Normatīvais akts	Statuss	Izmaiņu apraksts, pamatojums
	lai īstenotu konkrētus noteikumus Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 952/2013, ar ko izveido Savienības Muitas kodeksu		EMDAS apakšsistēmās un saistītajās sistēmās.
4.	Komisijas Īstenošanas lēmums (ES) 2023/2879 (2023. gada 15. decembris), ar ko izveido darba programmu par Savienības Muitas kodeksā paredzēto elektronisko sistēmu izstrādi un ieviešanu	Izmaiņas	Darba programmā ir sīkāk precizēts katras elektroniskās sistēmas faktiskais ieviešanas datums un noteikts ieviešanas beigu datums saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 952/2013 278. pantā un Komisijas Deleģētajā regulā (ES) 2016/341 (7) paredzētajiem pārejas periodiem
3.	Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (es) 2022/2399 (2022. gada 23. novembris), ar ko izveido Eiropas Savienības vienloga vidi muitas jomā un groza Regulu (ES) Nr. 952/2013 un saistītās regulas: - Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2024/2145 (2024. gada 31. jūlijs), ar ko nosaka noteikumus par informācijas apmaiņu Eiropas Savienības muitas vienloga dokumentu apmaiņas sistēmā saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2022/2399 - Komisijas Deleģētā regula (ES) 2024/2514 (2024. gada 3. jūlijs), ar ko papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2022/2399, precizējot datu elementus, ar kuriem jāapmainās, izmantojot Eiropas Savienības muitas vienloga dokumentu apmaiņas sistēmu, un groza minēto regulu attiecībā uz sarakstu ar Savienības nemuitas formalitātēm, uz kurām attiecas ES vienloga vide muitas jomā	Izmaiņas	Paredz Eiropas Savienības vienloga vides izveidi muitas jomā, kas nodrošina sadarbībspējīgu elektronisko pakalpojumu integrētu kopumu Savienības un valstu līmenī, izmantojot Eiropas Savienības muitas vienloga dokumentu apmaiņas sistēmu, lai atbalstītu mijiedarbību un uzlabotu informācijas apmaiņu starp valstu vienloga vidēm muitas jomā un Savienības ne-muitas sistēmām. Paredz noteikumus par valstu vienloga vidēm muitas jomā un par digitālo administratīvo sadarbību un informācijas apmaiņu ES vienloga vidē muitas jomā, izmantojot sadarbībspējīgas datu kopas. Pamatojoties uz šiem NA, EK un DV izstrādā kopējās tehniskās specifikācijas, atbilstoši kurām jāveic izmaiņas un papildinājumi EMDAS.
4.	Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/1239 (2019. gada 20. jūnijs), ar ko izveido Eiropas Jūras vienloga sistēmas vidi un ar ko atceļ	Izmaiņas	Paredz Eiropas Jūras vienloga sistēmas vides izveidi ("EMSWē") ar saskaņotām saskarnēm, lai atvieglotu informācijas elektronisku pārraidi saistībā ar ziņošanas pienākumiem par

Muitas jomas mērķarhitektūras apraksts

Nr.	Normatīvais akts	Statuss	Izmaiņu apraksts, pamatojums
	Direktīvu 2010/65/ES un saistītās regulas: - Komisijas Deleģētā regula (ES) 2023/205 (2022. gada 7. novembris), ar ko attiecībā uz Eiropas Jūras vienloga sistēmas vides datu kopas izveidi papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2019/1239 un groza tās pielikumu		kuģiem, kas ienāk un paliek Savienības ostā un iziet no Savienības ostas. Lai nodrošinātu minētās regulas prasības, ir jāizstrādā EMDAS funkcionalitātes datu apmaiņai ar SKLOIS.
5.	Priekšlikums EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA, ar ko izveido Savienības Muitas kodeksu un Eiropas Savienības Muitas dienestu un atceļ Regulu (ES) Nr. 952/2013	Projekts	Projekta pieņemšanas gadījumā, tas var atstāt būtisku ietekmi uz kopējiem muižošanas procesiem un tur iesaistītajām sistēmām.

4.2. Organizācijas skats

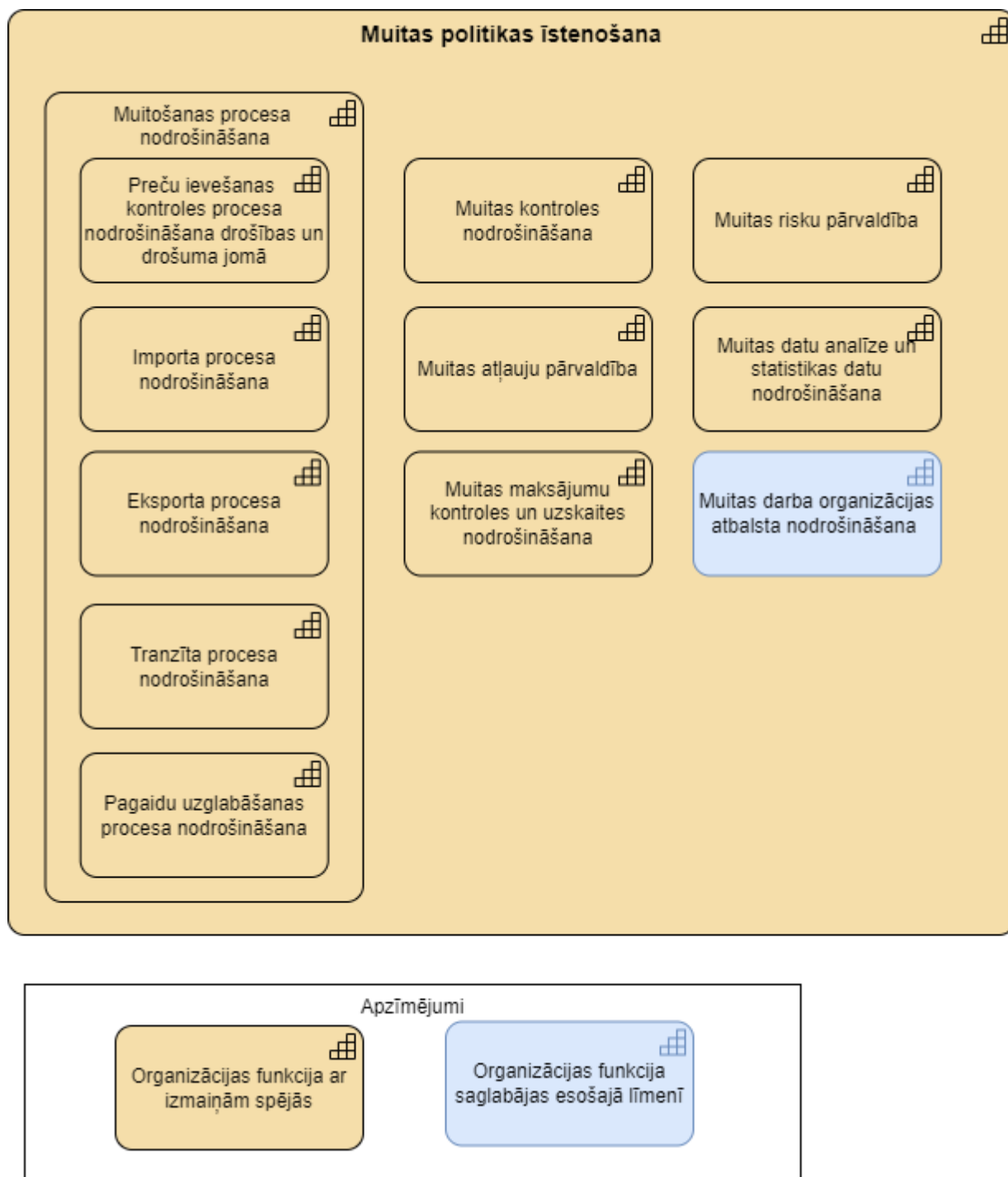
Pārskata periodā ir sagaidāmas izmaiņas, kas ir saistītas ar sniegto pakalpojumu standartizāciju un uzlabojumiem atbilstoši ES noteiktajam regulējumam. Ir sagaidāmi uzlabojumi sniegto pakalpojumu kvalitātē un funkciju nodrošināšanas spēju uzlabojumi.

Paredzēts uzlabojums nodrošinot muitas darbiniekiem atbalstu rentgena attēlu analīzē izmantot mākslīgā intelekta atbalstu, lai identificētu aizdomīgus objektus kravās. Paredzēta integrācija ar vienloga sistēmu Eiropas līmenī un integrācija ar SKLOIS Latvijā. Komersantiem tiek paplašināts API klāsts, lai uzlabotu pakalpojumu sniegšanas ātrumu un kvalitāti.

4.2.1. Organizācijas funkcijas

Organizācijas funkciju karte ir aprakstīta Ilustrācija 1. Muižas jomas funkciju karte. Muižas jomas funkciju kartē ir attēlotas gan iekšējās funkcijas, piemēram, muitas risku pārvaldība, gan ārējās funkcijas, piemēram, muitas atļauju izsniegšana un kontrole. Muižošanas procesa nodrošināšanas funkcija ietver preču ieviešanas kontroles procesa nodrošināšanu drošības un drošuma jomā, kā arī importa, eksporta, tranzīta un pagaidu uzglabāšanas procesu nodrošināšanu.

Muitas jomas mērķarhitektūras apraksts

Ilustrācija 1. Muiņas jomas funkciju karte

Tabula 5. Muiņas jomas funkciju būtiskāko izmaiņu apraksts ir aprakstītas plānotās organizācijas funkciju izmaiņas un to ietekme uz sasniedzamajiem mērķiem. Tiek detalizēti izklāstītas būtiskākās plānotās izmaiņas muiņas jomas funkcijās. Galvenā uzmanība muiņas funkcijām ir pievērsta attiecībā uz to īstenošanas spējām. Šīs izmaiņas ir vērstas uz funkciju sniegšanas kvalitātes un efektivitātes paaugstināšanu.

Tabula 5. Muias jomas funkciju būtiskāko izmaiņu apraksts

Nr.	Funkcija/uzdevums	Statuss	Izmaiņu apraksts, pamatojums
1.	Muitošanas procesa nodrošināšana	Izmaiņas	Attīstīta Vienloga vide muias jomā ES līmenī, tādējādi nodrošinot automatisku muias un ne-muias formalitāšu savstarpējās atbilstības kontroli, sasniedzamie mērķi M1, M4. Nodrošināta tehnoloģiskā atbilstība ES normatīvā regulējuma aktuālajām izmaiņām un datu automatiskā apmaiņa Eiropas līmenī, sasniedzamais mērķis M1 Pieejamas programmatūras saskarnes klientiem automatizētai datu iesniegšanai no komersantu sistēmām, tādējādi paātrinot muias formalitāšu kārtšanu, sasniedzamie mērķi M1, M2, M4.
2.	Muitas kontroles nodrošināšana	Izmaiņas	Uzlabota procesu efektivitāte izstrādājot jaunajā arhitektūrā sistēmu ar muias kontroli saistīto dokumentu un citas informācijas administrēšanai, sasniedzamais mērķis M3. Uzlabota dzelzceļa un kravas transporta pārbaudes efektivitāte, sasniedzamais mērķis M3. Ieviests mākslīgā intelekta atbalsts muias kontroles procesā, sasniedzamais mērķis M3.
3.	Muitas atļauju pārvaldība	Izmaiņas	Nodrošināta augsta EORI sistēmas pieejamība, uzlabojot pamatdarbības procesu nepārtrauktības līmeni, mērķis M3 Pilnveidots izsniegto muias atļauju uzraudzības mehānisms, M4. Nodrošināta integrācija ar EK centrālo galvojumu pārvaldības sistēmu, M1.
4.	Muitas maksājumu kontrole un uzskaitē	Izmaiņas	Nodrošināta CMIS funkcionalitāšu pārņemšana uz MAIS, mērķis M3.

Muitas jomas mērķarhitektūras apraksts

Nr.	Funkcija/uzdevums	Statuss	Izmaiņu apraksts, pamatojums
5.	Muitas risku pārvaldība	Izmaiņas	Nodrošināta riska analīze aktuālajam ES normatīvā regulējuma izmaiņām, M1. Nodrošināta CMIS muitas risku informācijas aprites funkcionalitātes pārņemšana uz EMDAS, M3.
6.	Muitas datu analīze un statistikas datu nodrošināšana	Izmaiņas	Datu analītikas kapacitātes uzlabošana, nodrošinot svarīgākos pārskatus vienā sistēmā, sasniedzamais mērķis M4.

4.2.2. Pakalpojumi

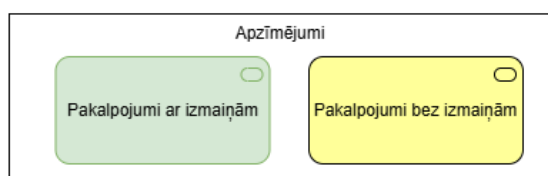
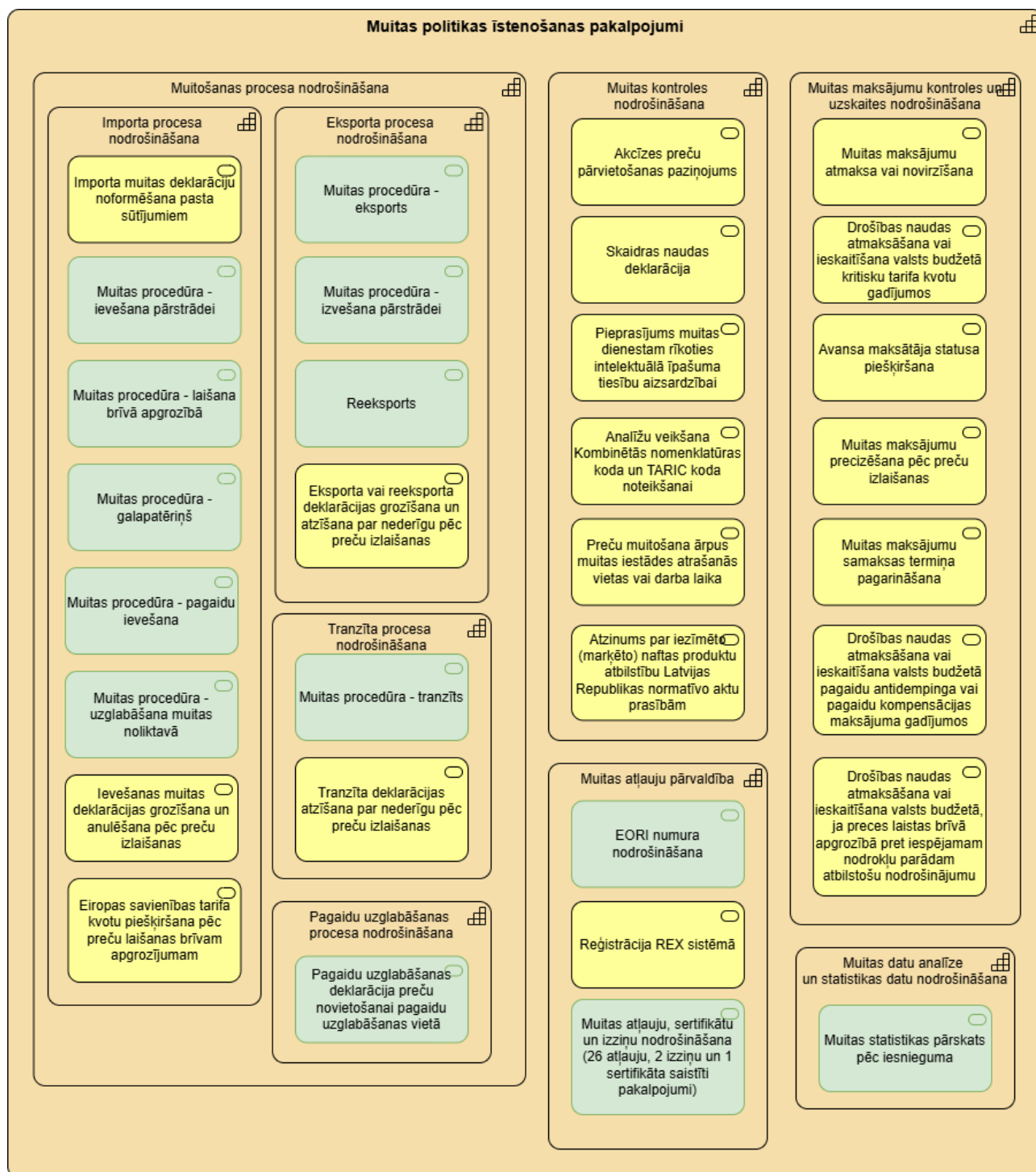
Šajā sadaļā vizuāli attēlota muitas jomas mērķa pakalpojumu karte - Ilustrācija 2. Muitas jomas pakalpojumu mērķa karte. Tā atspoguļo jomā sniegtos pakalpojumus. Būtiskākās izmaiņas pakalpojumu jomā ir saistītas ar automatizācijas līmeņa paaugstināšanu, tostarp:

- Integrācija ar EK Vienloga sistēmu, lai uzlabotu datu apmaiņas efektivitāti;
- API nodrošināšana komersantiem, kas ļauj veikt pakalpojumu noformēšanu un apstrādi ātrāk un ērtāk;
- Savstarpējo procesu integrācija un datu pārņemšanas iestrāde.

Šie uzlabojumi veicina pakalpojumu pieejamību un efektivitāti, kā arī samazina manuālās darbības apjomu.

Tabula 6 Pakalpojumu būtiskāko izmaiņu apkopojums aprakstītas izmaiņas konkrētajos pakalpojumos jomas pārskata periodā. Tai skaitā ir dotas atsauces uz pasākumiem, ar kuriem ir plānots īstenot izmaiņas.

Muitas jomas mērķarhitektūras apraksts

Ilustrācija 2. Muitas jomas pakalpojumu mērķa karte

Tabula 6 Pakalpojumu būtiskāko izmaiņu apkopojums

Nr.	Pakalpojums	Statuss	Izmaiņu apraksts un pamatojums
1.	Muitas procedūra - ievēšana pārstrādei	Izmaiņas	Muitas procedūra – ievēšana pārstrādei ļauj veikt pārstrādes darbības ārpussavienības precēm, nepiemērojot ievadmuitas nodokli, citus maksājumus (PVN, akcīzes nodoklis), tirdzniecības politikas pasākumus (atļaujas, licences, kvotas u.c.). Plānota API izstrāde datu iesūtīšanai no komersantu sistēmām, nodrošinot ātrāku datu iesniegšanu. Paredzēts pilnveidot un paplašināt datu apmaiņu ar EK Vienloga sistēmu, nodrošinot automatisku pavaddokumentu kontroli, tādējādi paātrinot deklarāciju apstrādi. Veikt izmaiņas un pilnveidojumus atbilstoši ES normatīvo aktu aktuālajām izmaiņām. Pakalpojums tiks pilnveidots 1.1.1, 1.1.2, 1.1.3, 1.2.1, 1.4.1, 1.4.2 projekta aktivitāšu ietvaros.
2.	Muitas procedūra - laišana brīvā apgrozībā	Izmaiņas	Lai Savienības muitas teritorijā brīvi rīkotos ar precēm, kas ivestas no valstīm, kas nav Eiropas Savienības dalībvalstis, tām jāpiemēro muitas procedūra – laišana brīvā apgrozībā, noformējot importa deklarāciju un samaksājot par preču importu muitas maksājumus – ievadmuitas nodokli, pievienotās vērtības nodokli un atsevišķām precēm – akcīzes nodokli. Atsevišķām precēm tiek piemēroti aizliegumi un ierobežojumi (piemēram, atļaujas un licences), kā arī jāpabeidz citas formalitātes (piemēram, veterinārā, fitosanitārā, pārtikas nekaitīguma, nepārtikas preču drošuma un citas kontroles un formalitātes). Plānota API izstrāde datu iesūtīšanai no komersantu sistēmām, nodrošinot ātrāku datu iesniegšanu. Paredzēts pilnveidot un paplašināt datu apmaiņu ar EK Vienloga sistēmu, nodrošinot automatisku pavaddokumentu kontroli, tādējādi paātrinot deklarāciju apstrādi. Veikt izmaiņas un pilnveidojumus atbilstoši ES normatīvo aktu aktuālajām izmaiņām. Pakalpojums tiks pilnveidots 1.1.1, 1.1.2, 1.1.3, 1.2.1, 1.4.1, 1.4.2 projekta aktivitāšu ietvaros.
3.	Muitas procedūra - uzglabāšana muitas noliktavā	Izmaiņas	Muitas procedūra ļauj neierobežotu laiku uzglabāt muitas noliktavā ārpussavienības preces, nepiemērojot ievadmuitas nodokli, citus maksājumus (PVN, akcīzes nodoklis), tirdzniecības politikas pasākumus (atļaujas, licences, kvotas u.c.). Plānota API izstrāde datu iesūtīšanai no komersantu sistēmām, nodrošinot ātrāku datu iesniegšanu.

Muitas jomas mērķarhitektūras apraksts

Nr.	Pakalpojums	Statuss	Izmaiņu apraksts un pamatojums
			Paredzēts pilnveidot un paplašināt datu apmaiņu ar EK Vienloga sistēmu, nodrošinot automātisku pavaddokumentu kontroli, tādējādi paātrinot deklarāciju apstrādi. Veikt izmaiņas un pilnveidojumus atbilstoši ES normatīvo aktu aktuālajām izmaiņām. Pakalpojums tiks pilnveidots 1.1.1, 1.1.2, 1.1.3, 1.2.1, 1.4.1, 1.4.2 projekta aktivitāšu ietvaros.
4.	Muitas procedūra – eksports	Izmaiņas	Muitas procedūra ļauj Savienības preces (preces, kas atrodas brīvā apgrozībā) izvest no Savienības muitas teritorijas. Preces eksportējot nepiemēro muitas maksājumus. Plānota API izstrāde datu iesūtīšanai no komersantu sistēmām, nodrošinot ātrāku datu iesniegšanu. Paredzēts pilnveidot un paplašināt datu apmaiņu ar EK Vienloga sistēmu, nodrošinot automātisku pavaddokumentu kontroli, tādējādi paātrinot deklarāciju apstrādi. Veikt izmaiņas un pilnveidojumus atbilstoši ES normatīvo aktu aktuālajām izmaiņām. Pakalpojums tiks pilnveidots 1.1.1, 1.1.2, 1.1.3, 1.1.4, 1.2.2, 1.4.1, 1.4.2 projekta aktivitāšu ietvaros.
5.	Muitas procedūra – galapatēriņš	Izmaiņas	Muitas procedūra ļauj ārpussavienības preces laist brīvā apgrozībā īpašam izlietojumam ar atbrīvojumu no ievadmuitas nodokļa vai samazinātu ievadmuitas nodokļa likmi. Preces, kurām var piemērot galapatēriņa procedūru, identificē saskaņā ar tarifu klasifikāciju, kas noteikta ar regulu Nr.2658/87. Plānota API izstrāde datu iesūtīšanai no komersantu sistēmām, nodrošinot ātrāku datu iesniegšanu. Paredzēts pilnveidot un paplašināt datu apmaiņu ar EK Vienloga sistēmu, nodrošinot automātisku pavaddokumentu kontroli, tādējādi paātrinot deklarāciju apstrādi. Veikt izmaiņas un pilnveidojumus atbilstoši ES normatīvo aktu aktuālajām izmaiņām. Pakalpojums tiks pilnveidots 1.1.1, 1.1.2, 1.1.3, 1.2.1, 1.4.1, 1.4.2 projekta aktivitāšu ietvaros.
6.	Muitas procedūra – izvešana pārstrādei	Izmaiņas	Muitas procedūra ļauj Savienības preces izvest uz laiku no Savienības muitas teritorijas, lai tām veiktu pārstrādes darbības. Atpakaļ ievēdot pārstrādes darbībās iegūtos produktus var laist brīvā apgrozībā ar pilnīgu vai daļēju atbrīvojumu no muitas maksājumiem (ievadmuitas nodoklis, PVN).

Muitas jomas mērķarhitektūras apraksts

Nr.	Pakalpojums	Statuss	Izmaiņu apraksts un pamatojums
			Plānota API izstrāde datu iesūtīšanai no komersantu sistēmām, nodrošinot ātrāku datu iesniegšanu. Paredzēts pilnveidot un paplašināt datu apmaiņu ar EK Vienloga sistēmu, nodrošinot automātisku pavaddokumentu kontroli, tādējādi paātrinot deklarāciju apstrādi. Veikt izmaiņas un pilnveidojumus atbilstoši ES normatīvo aktu aktuālajām izmaiņām. Pakalpojums tiks pilnveidots 1.1.1, 1.1.2, 1.1.3, 1.2.1, 1.4.1, 1.4.2 projekta aktivitāšu ietvaros.
7.	Muitas procedūra – pagaidu ieviešana	Izmaiņas	Muitas procedūra ļauj izmantot ārpussavienības preces, kas paredzētas atpakaļizvešanai neizmainītā veidā, pilnīgi vai daļēji atbrīvojot no ievadmuitas nodokļa un citu obligāti maksājamo nodokļu maksājumiem un nepiemērojot tām tirdzniecības politikas pasākumus. Plānota API izstrāde datu iesūtīšanai no komersantu sistēmām, nodrošinot ātrāku datu iesniegšanu. Paredzēts pilnveidot un paplašināt datu apmaiņu ar EK Vienloga sistēmu, nodrošinot automātisku pavaddokumentu kontroli, tādējādi paātrinot deklarāciju apstrādi. Veikt izmaiņas un pilnveidojumus atbilstoši ES normatīvo aktu aktuālajām izmaiņām. Pakalpojums tiks pilnveidots 1.1.1, 1.1.2, 1.1.3, 1.2.1, 1.4.1, 1.4.2 projekta aktivitāšu ietvaros.
8.	Muitas procedūra – tranzīts	Izmaiņas	Savienības ārējā tranzīta procedūra ļauj pārvietot ārpussavienības preces starp Savienības muitas iestādēm, neattiecinot uz tām muitas maksājumus, kā arī tirdzniecības politikas pasākumus. Savienības iekšējā tranzīta procedūra ļauj pārvietot Savienības preces starp Savienības muitas iestādēm, šķērsojot trešās valsts teritoriju, nemainoties preces muitas statusam. Kopīgā tranzīta procedūra tiek piemērota preču pārvadājumiem starp Eiropas Savienības dalībvalstīm un EBTA valstīm (Islande, Norvēģija, Lihtenšteina un Šveice), Apvienoto Karalisti, Turciju, Ziemeļmaķedoniju, Serbiju un Ukrainu saskaņā ar 1987. gada 20. maija Konvencijas par kopīgu tranzīta procedūru nosacījumiem. Plānota API izstrāde datu iesūtīšanai no komersantu sistēmām, nodrošinot ātrāku datu iesniegšanu. Paredzēts pilnveidot un paplašināt datu apmaiņu ar EK Vienloga sistēmu, nodrošinot automātisku

Muitas jomas mērķarhitektūras apraksts

Nr.	Pakalpojums	Statuss	Izmaiņu apraksts un pamatojums
			pavaddokumentu kontroli, tādejādi paātrinot deklarāciju apstrādi. Veikt izmaiņas un pilnveidojumus atbilstoši ES normatīvo aktu aktuālajām izmaiņām. Pakalpojums tiks pilnveidots 1.1.1, 1.1.2, 1.1.3, 1.2.3, 1.3.1, 1.4.1, 1.4.2 projekta aktivitāšu ietvaros.
9.	Reeksports	Izmaiņas	Reeksports ļauj ārpussavienības preces izvest no Savienības muitas teritorijas uz valstīm, kas nav ES dalībvalstis. Plānota API izstrāde datu iesūtīšanai no komersantu sistēmām, nodrošinot ātrāku datu iesniegšanu. Paredzēts pilnveidot un paplašināt datu apmaiņu ar EK Vienloga sistēmu, nodrošinot automātisku pavaddokumentu kontroli, tādejādi paātrinot deklarāciju apstrādi. Veikt izmaiņas un pilnveidojumus atbilstoši ES normatīvo aktu aktuālajām izmaiņām. Pakalpojums tiks pilnveidots 1.1.1, 1.1.2, 1.1.3, 1.2.2, 1.4.1, 1.4.2 projekta aktivitāšu ietvaros.
10.	Pagaidu uzglabāšanas deklarācija preču novietošanai pagaidu uzglabāšanas vietā	Izmaiņas	Lai novietotu preces pagaidu uzglabāšanā, nepieciešams iesniegt pagaidu uzglabāšanas deklarāciju. Pagaidu uzglabāšana ir ārpussavienības preču pagaidu uzglabāšana muitas uzraudzībā laikposmā starp to uzrādīšanu muitai un muitas procedūras piemērošanu tām vai reeksportu. Plānota funkcionalitātes izstrāde jaunajā arhitektūrā, nodrošinot augstu sistēmas pieejamību un uzlabojot pakalpojuma lietojamību. Veikt izmaiņas un pilnveidojumus atbilstoši ES normatīvo aktu aktuālajām izmaiņām. Pakalpojums tiks pilnveidots 1.3.2, 1.3.3 projekta aktivitāšu ietvaros.
11.	EORI numura nodrošināšana	Izmaiņas	EORI numurs (Economic Operators Registration and Identification number) - uzņēmēju reģistrācijas un identifikācijas numurs ir Savienības muitas teritorijā unikāls identifikācijas numurs, ko muitas dienesti piešķir uzņēmējam vai citai personai, lai to reģistrētu muitas vajadzībām. Plānota EORI funkcionalitātes izstrāde jaunajā arhitektūrā, nodrošinot sistēmas augstu pieejamību. Paredzēts, ka tiks izstrādāta elektroniskā veidlapa EORI numura pieprasīšanai. Pakalpojums tiks pilnveidots 1.5.1, 1.5.2, projekta aktivitāšu ietvaros.

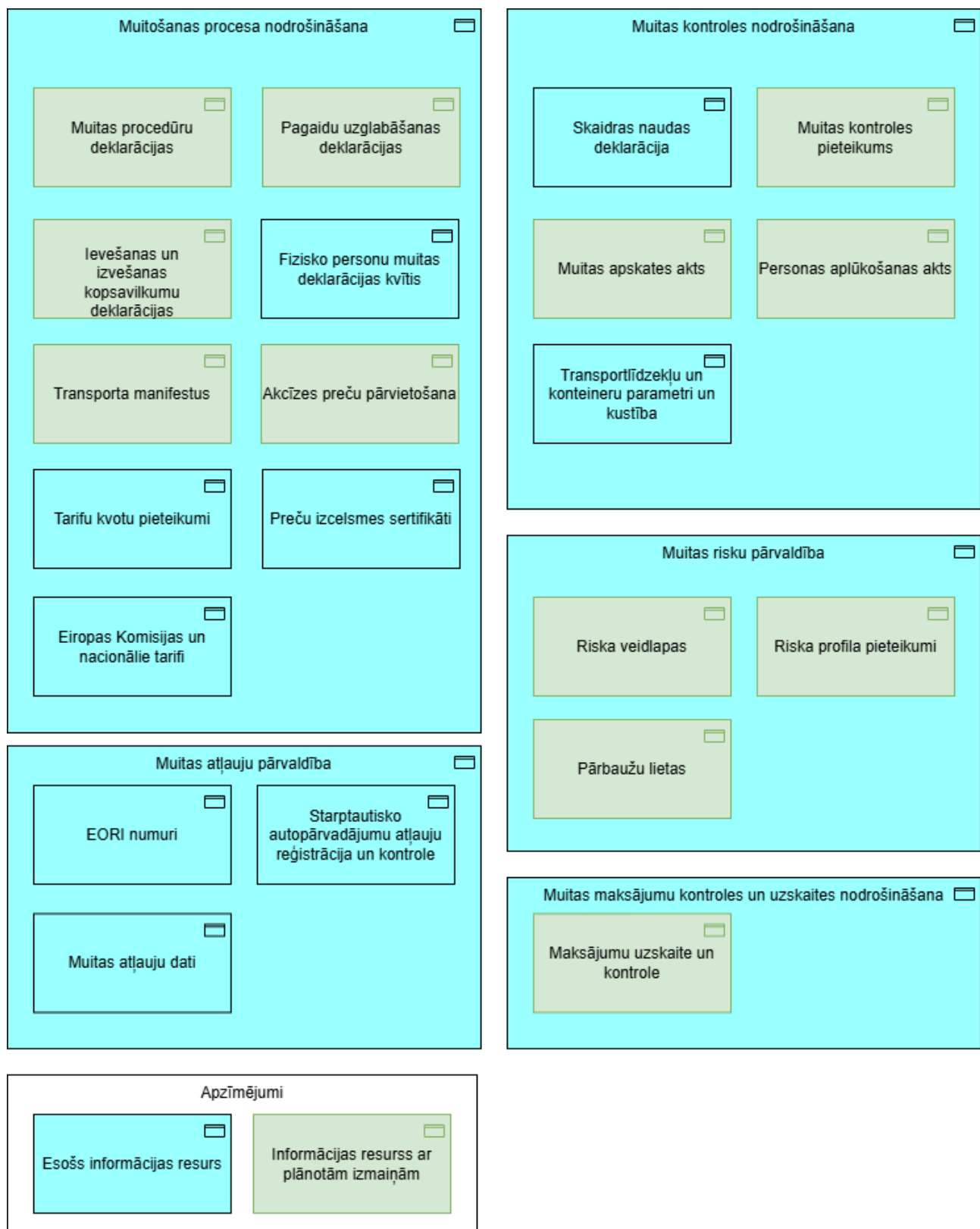
Muitas jomas mērķarhitektūras apraksts

Nr.	Pakalpojums	Statuss	Izmaiņu apraksts un pamatojums
12.	Muitas statistikas pārskats pēc iesnieguma	Izmaiņas	DNS paredzēts papildus informācijas nodrošināšana par PU un ETD. Pakalpojums tiks pilnveidots 1.3.3 projekta aktivitātes ietvaros.
13.	Muitas atļaujas/sertifikāti/izziņas	Izmaiņas	Lai saņemtu muitas atļaujas, uzņēmējs iesniedz pieteikumu Muias lēmumu sistēmā (CDS - EU Trader portal). Visa informācijas apmaiņa saistībā ar pieteikuma pieņemšanu un izskatīšanu, atļaujas izsniegšanu un pārvaldību tiek veikta elektroniski. Plānota izsniegto muitas atļauju uzraudzības funkcionalitātes izstrāde, kas ļautu nodrošināt nepārtrauktu, uz riska analīzi balstītu atļauju uzraudzību, savlaicīgi konstatēt pastāvošos riskus un īstenot risku mazinošos pasākumus. Pakalpojums tiks pilnveidots 1.4.3, 1.5.3 projekta aktivitātes ietvaros.

4.3. Semantiskais skats

Pārskata periodā plānotās izmaiņas neparedz jaunu kopu veidošanu. Tiek paredzēts ka mainīsies datu kopu atribūtu skaits atbilstoši likumdošanas izmaiņām un EK organizētajām izmaiņām. Jāatzīmē, ka liela daļa no datu kopām un to atribūtiem tiek regulēta Eiropas līmenī ar EK regulām. Detalizēts informācijas resursu pārskats dots Ilustrācija 3. Muias jomas resursu mērķa karte.

Muitas jomas mērķarhitektūras apraksts

Ilustrācija 3. Muitas jomas resursu mērķa karte

Tabula 7 Muitas jomas plānotās informācijas resursu izmaiņas

Nr.	Informācijas resurss	Statuss	Izmaiņu apraksts, pamatojums
	Ievešanas un izvešanas kopsavilkuma deklarāciju dati	Izmaiņas	Datu kopas aktualizēšana atbilstoši ES normatīvo aktu aktuālajām izmaiņām
	Muitas procedūru deklarāciju dati	Izmaiņas	Datu kopas aktualizēšana atbilstoši ES un nacionālo normatīvo aktu aktuālajām k izmaiņām
	Transporta manifestu dati	Izmaiņas	Datu kopas aktualizēšana atbilstoši ES un nacionālo normatīvo aktu aktuālajām izmaiņām
	Pagaidu uzglabāšanas deklarāciju dati	Izmaiņas	Datu kopas aktualizēšana atbilstoši ES normatīvo aktu aktuālajām izmaiņām
	Akcīzes preču pārvietošanas paziņojumu dati	Izmaiņas	Datu kopas aktualizēšana atbilstoši procesu un tehnoloģiskai komponentes modernizācijai
	Muitas kontroles pieteikumu dati	Izmaiņas	Datu kopas aktualizēšana atbilstoši procesu un tehnoloģiskai komponentes modernizācijai
	Muitas apskates aktu dati	Izmaiņas	Datu kopas aktualizēšana atbilstoši procesu un tehnoloģiskai komponentes modernizācijai
	Personas aplūkošanas protokolu dati	Izmaiņas	Datu kopas aktualizēšana atbilstoši procesu un tehnoloģiskai komponentes modernizācijai
	Muitas maksājumu uzskaitē un kontrole	Izmaiņas	Datu kopas aktualizēšana atbilstoši procesu un tehnoloģiskai komponentes modernizācijai
	Riska veidlapas	Izmaiņas	Datu kopas aktualizēšana atbilstoši procesu un tehnoloģiskai komponentes modernizācijai
	Pārbaužu lietas	Izmaiņas	Datu kopas aktualizēšana atbilstoši procesu un tehnoloģiskai komponentes modernizācijai
	Riska profila pieteikumi	Izmaiņas	Datu kopas aktualizēšana atbilstoši procesu un tehnoloģiskai komponentes modernizācijai

4.4. Tehniskais skats

Pārskata periodā ir plānotas vairākas būtiskas izmaiņas muitas jomas informācijas sistēmās. Ir plānots izslēgt esošo CMIS sistēmu un tās esošo funkcionalitāti pārcelt uz EMDAS un MAIS sistēmām. Plānotas vairākas sistēmu tehnoloģiskās modernizācijas. EMDAS sistēmā tai skaitā tiek veikta

Muitas jomas mērķarhitektūras apraksts

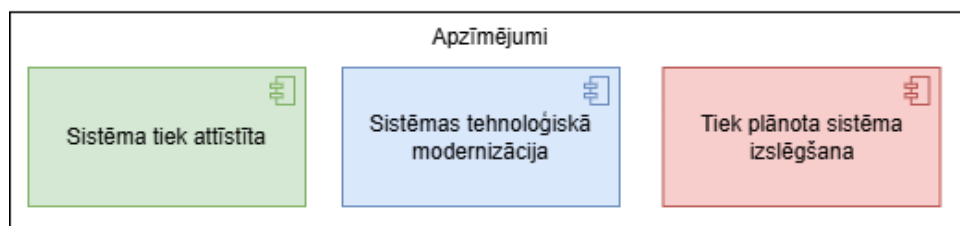
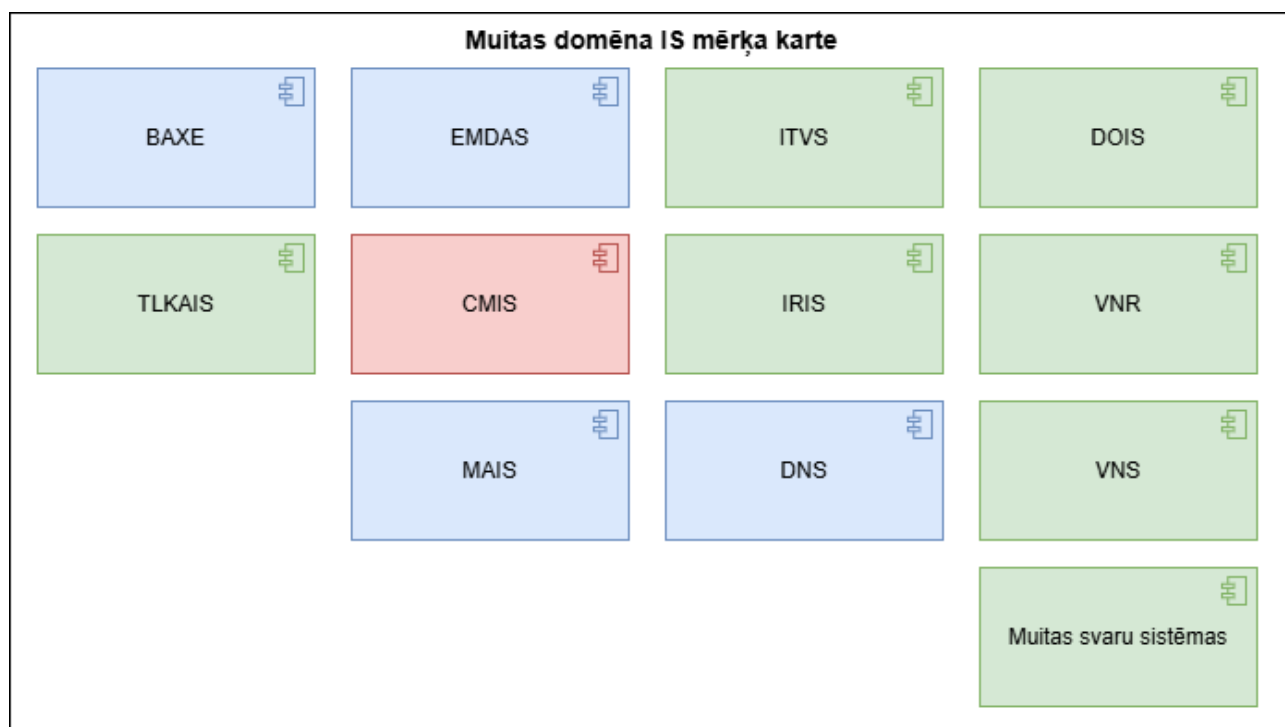
modernizācija, tiek plānots, ka visas EMDAS komponentes tiek izstrādātas, lai tās varētu darbināt *kubernets* un nodrošināt to augstu pieejamību.

4.4.1. Informācijas sistēmas

Detalizēts informācijas resursu pārskats ir attēlots Ilustrācija 4. Muitas jomas informāciju sistēmu mērķa karte. Papildus tam, *Tabula 8. muias jomas sistēmu būtiskākās izmaiņas* ir aprakstītas plānotās informāciju sistēmu izmaiņas.

Galvenie uzlabojumi ietver:

- BAXE sistēma: tiek plānota pilnīga pārstrāde, kā arī mākslīgā intelekta moduļa ieviešana, kas nodrošinās muias kontroles veicējiem efektīvāku transporta kravu pārbaudi.
- EMDAS sistēma: plānota atsevišķu moduļu tehnoloģiskā modernizācija – tie tiek izstrādāti jaunajā arhitektūrā, lai varētu tikt darbināti *kubernets*. Papildus tiek attīstīti pakalpojumi, lai nodrošinātu API piekļuvi komersantiem un uzlabotu savstarpējo procesu integrāciju.
- MAIS sistēma: paredzēta funkcionalitātes pārceļšana no CMIS sistēmas, lai nodrošinātu CMIS sistēmas izslēgšanu.
- DNS sistēma: paplašināta datu pieejamība, lai atvieglotu analīzes veikšanu un statistikas sagatavošanu.

Ilustrācija 4. Muitas jomas informāciju sistēmu mērķa karte

Tabula 8. muitas jomas sistēmu būtiskākās izmaiņas

Nr.	Informācijas sistēma	Statuss	Izmaiņu apraksts, pamatojums
1.	CMIS	Beidz pastāvēt	Sistēma ir tehnoloģiski novecojusi un ir plānots tās esošos funkcionalitāti pārcelt uz EMDAS un MAIS sistēmām. Muitas sadaļu apstrāde tiks pārcelta uz EMDAS sistēmu, kamēr ar muitas maksājumu apstrāde tiks pārcelta uz MAIS sistēmu, lai visu nodokļu maksātāja maksājumi tiktu apstrādāti, uzskaitīti un kontrolēti vienā vietā.
2.	BAXE	Izmaiņas	Tiek izstrādāts jauns modulis, kurš atbalsta muitnieku kravas attēla apskatē un palīdz identificēt kravas, kuras ir jāpārbauda detalizēti, jo var saturēt neatļautas lietas
3.	EMDAS	Izmaiņas	Turpinās sistēmas tehnoloģiskā migrācija muitas kontroles blokam, atļauju blokam, tiek pārcelta muitas risku apstrāde no CMIS uz EMDAS. Tiek attīstīta importa, eksporta, tranzīta un pagaidu uzglabāšanas bloki, tai skaitā nodrošinot API piekļuvi komersantiem. Tiek ieviesta un attīstīta vienloga sistēmas integrācija.
4.	DNS	Izmaiņas	Tiek pievienotas papildus datu kopas DNS sistēmā. Sagaidāms, ka tiek pievienotas ETD un PU datu kopas. Pilnveidotas esošās datu kopas.

4.4.2. Sistēmu sadarbība un integrācija

Sistēmu savstarpējās integrācijas shematiski ir attēlotas Ilustrācija 5. Muitas jomas informāciju sistēmu savstarpējās integrācijas. Detalizētāks integrāciju apraksts ir dots Tabula 9. Esošās un plānotās muitas jomas informācijas apmaiņas starp sistēmām.

Jāizceļ, ka muitas centrālā sistēma, kas nodrošina muitošanas procesu apriti ir EMDAS. Tai skaitā tā nodrošina lielāko daļu no informācijas apmaiņas ar Eiropas centrālajām muitas sistēmām. Otra sistēma, kas nodrošina datu apmaiņu ar Eiropas sistēmām ir ITVS, kas nodrošina kvotu pārvaldību.

Muitas jomas mērķarhitektūras apraksts

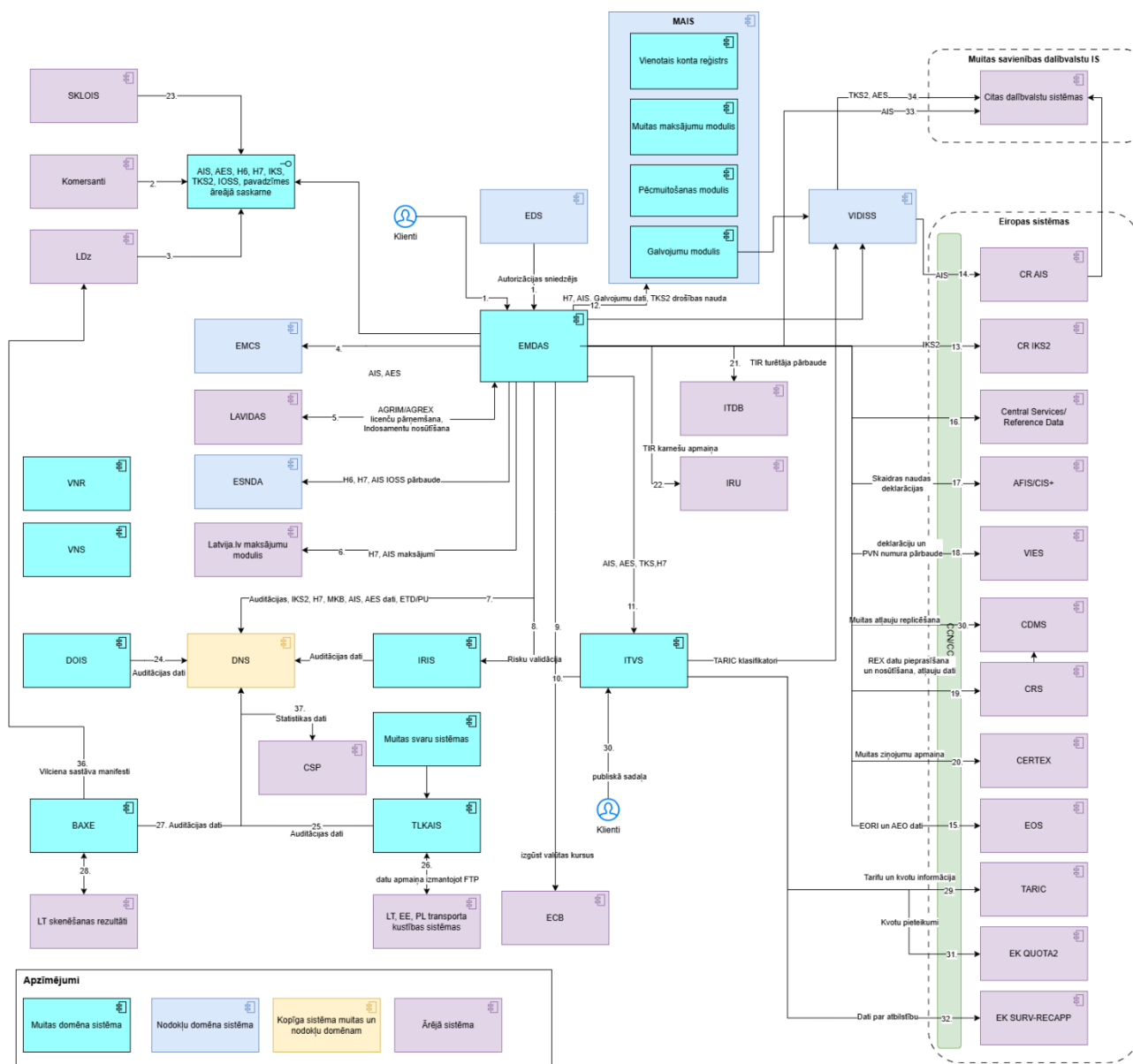
MAIS sistēmā ir integrēti moduļi, kas nodrošina muitas maksājumu un galvojumu pārvaldību. MAIS sistēma ir kā viena no centrālajām nodokļu jomas sistēmām. Lai nodrošinātu, ka nodokļu maksātāju saistības attiecībā pret muitas un nodokļu sistēmām glabātos vienkopus, tad ir izveidoti moduļi MAIS sistēmā, kas tai skaitā nodrošina muitas datu integrāciju un apstrādi.

Arī DNS sistēma ir vienota muitas un nodokļu jomās, kas nodrošina datu apkopošanu un biznesa inteliģences risinājumu vienoti abām jomām.

Jāņem vērā, ka būtiskākās integrācijas ir ar Eiropas centrālajām sistēmām – atbilstoši tiek izmantota pieeja, kas tiek centralizēti noteikta Eiropas līmenī. Iekšēji primāri tiek izvēlētas REST integrācijas, ja tās ir sistēma – sistēma integrācija. Datu nodošanai uz DNS tiek izmantotas datu replikācijas pieejas.

Ja apmaiņu ir paredzēts izmantot vairāk kā vienā sistēmā, tad apmaiņa tiek realizēta izmantojot iekšējo API vārteju, kas ir VIDISS sistēma. Citos gadījumos tiek pielietots princips, ka API autorizācija ir savietojama ar VIDISS vārteju. Ja tiks plānota datu nodošana citām sistēmām ārpus muitas un nodokļu jomas, tad primāri tas tiks veikts izmantojot DAGR.

Muitas jomas mērķarhitektūras apraksts

Ilustrācija 5. Muias jomas informāciju sistēmu savstarpējās integrācijas

Tabula 9. Esošās un plānotās muias jomas informācijas apmaiņas starp sistēmām

Nr.	Sistēma, kur ir integrācija	Sistēma, kas ir integrēta	Sasaistes apraksts	Izmaiņu apraksts
1.	EMDAS	EDS	EDS nodrošina lietotāju autentifikāciju. Kad lietotājs ir autentificējies EDS, tiek pārbaudītas lietotāja tiesības strādāt EMDAS.	Izmaiņas nav paredzētas
2.	EMDAS	Komersantu sistēmas, kas	EMDAS nodrošina:	Pārskata periodā plānots izstrādāt API, lai nodrošinātu AIS, AES,

Muitas jomas mērķarhitektūras apraksts

Nr.	Sistēma, kur ir integrācija	Sistēma, kas ir integrēta	Sasaistes apraksts	Izmaiņu apraksts
		pieklūst EMDAS API	- API, ko var izmantot H6, H7 ziņojumu apmaiņai par deklarācijas iesniegšanu, -Nodrošina IKS2 informācijas apmaiņu – servisu datu saņemšanai un atbildes nosūtīšanai. -TKS2 tiek nodrošināts serviss deklarācijas iesniegšanai un atbildes saņemšanai. -Papildus tiek nodrošināts API nepieciešamo klasifikatoru vērtību izgūšanai, MRN pārbaude un deklarācijas statusa pārbaudei.	ETD/PU datu apmaiņu ar komersantiem.
3.	EMDAS	KPS	Nodrošina eSMGS un SMGS pavaddzīmju saņemšanu no VAS LDz .	Izmaiņas nav paredzētas
	EMDAS	APOVS	Nodrošina visu NVS un Baltijas vilcienu kustības kontroli un vadību, saņem natūrlapas (vilciena sastāvs) un vilciena pieņemšanas-nodošanas aktus.	Notiks APOVS sistēmas modernizācija, tas tiks aizstāts ar sistēmu OPVS. Plānots aktualizēt integrāciju.
4.	EMDAS	EMCS	Uz EMCS tiek nosūtīti dati par eksporta aizliegumu, preču izlaišanu eksportam, deklarācijas anulēšanu, deklarācijas pieņemšanu, informācija par preču izvešanu, kā arī dokumentu validācijas.	Izmaiņas nav paredzētas
5.	EMDAS	LAVIDAS	AGRIM/AGREX licenču datu replicēšana no LAVIDAS. Indosamentu datu nosūtīšana uz LAVIDAS sistēmu.	Izmaiņas nav paredzētas

Muitas jomas mērķarhitektūras apraksts

Nr.	Sistēma, kur ir integrācija	Sistēma, kas ir integrēta	Sasaistes apraksts	Izmaiņu apraksts
6.	EMDAS	Latvija.lv maksājumu modulis	Nodrošina iespēju H7 un AIS deklarācijām veikt aprēķināto nodokļu apmaksu, izmantojot Latvija.lv maksājuma koplietošanas moduli.	Izmaiņas nav paredzētas.
7.	EMDAS	DNS	Tiek nodoti lietotāju un sistēmas auditācijas notikumi. Sagatavoti IKS2, H7, MKB, AIS, AES, TKS2 datu vienumu skati un notiek šo datu nodošana DNS tālākām analīzēm.	Paredzēts paplašināt nododamo datu apjomu uz DNS ietverot ETD, PU datus, lai būtu pieejami visu muitošanas procesu dati analītikai.
8.	EMDAS	IRIS	No EMDAS uz IRIS tiek nodotas AES, AIS, H7, IKS2, PU2, ETD un PU, TKS2, SND2 deklarācijas, MK kvītis, lai veiktu to detalizētu risku analīzi. Riska analīzes rezultāts tiek izmantots tālākā procesu analīzē.	Izmaiņas, var tikt veiktas, lai nodrošinātu atbilstību EMDAS sistēmā veiktajām izmaiņām.
9.	EMDAS	ECB	Izgūst aktuālos valūtas kursus.	Izmaiņas nav paredzētas.
10.	ITVS	ECB	Izgūst aktuālos valūtas kursus.	Izmaiņas nav paredzētas.
11.	EMDAS	ITVS	EMDAS nosūta informāciju par AIS (tai skaitā H6 un EASY), AES, TKS2 deklarācijām un to ietvertajām precēm uz ITVS TARIC moduli. No ITVS TARIC tiek pārņemtas klasifikatoru vērtības. AIS deklarācijām informācija par precēm, kurām pieteiktas tarifu kvotas, tiek nosūtīta uz ITVS Kvotas apakšsistēmu, kā arī tiek saņemta EK atbilžu informācija no ITVS QUITA moduļa. AIS (H1,	Izmaiņas, var tikt veiktas, lai nodrošinātu atbilstību EMDAS sistēmā veiktajām izmaiņām.

Muitas jomas mērķarhitektūras apraksts

Nr.	Sistēma, kur ir integrācija	Sistēma, kas ir integrēta	Sasaistes apraksts	Izmaiņu apraksts
			H6, H7, EASY) un AES (B1) deklarācijas papildus tiek nosūtītas arī uz ITVS Surveillance moduli.	
12.	EMDAS	MAIS	EMDAS veic H7 un AIS deklarāciju nosūtīšanu uz MAIS. Tiek veikta importa deklarāciju galvojumu, atliktā maksātāja un avansa maksājumu pārbaude un bloķēšana. Klasifikatori, MK kvītis, EORI datus.	Plānots nodot datus no TKS2, MK kvītis. No MAIS plānots saņemt juridisko un fizisko personu reģistrācijas datus. Plānots saņemt galvojuma datus (tagad no CMIS).
13.	EMDAS	CR IKS2	Ar centrālo repozitoriju informācijas apmaiņa notiek izmantojot CCN2 tīklu. IKS2 ietvaros – saņemot ievešanas kopsavilkuma deklarācijas, nododot informāciju par riskiem, kontroles rekomendācijām.	Izmaiņas nav paredzētas.
14.	EMDAS	CR AIS	Ar centrālo repozitoriju informācijas apmaiņa notiek izmantojot CCN2 tīklu. AIS ietvaros – nosūta informāciju par uzraugošo muitas valsti un valsti, kur notiks importa darbība. Tas tālāk tiek pārsūtīts arī dalībvalstu informācijas sistēmām.	Izmaiņas nav paredzētas.
15.	EMDAS	EOS	Muitas reģistrēto EORI numuru reģistrēšana EOS, deklarācijās iekļauto EORI numuru validācija EOS.	Izmaiņas, var tikt veiktas, lai nodrošinātu atbilstību EMDAS sistēmā veiktajām izmaiņām.
16.	EMDAS	CS/RD2	No centrālā servisa notiek klasifikatoru datu saņemšana, kas tālāk tiek izmantoti EMDAS datu apstrādē.	Izmaiņas nav paredzētas.
17.	EMDAS	AFIS/CIS+	Tiek nodrošināta informācijas atbilstošu	Izmaiņas nav paredzētas.

Muitas jomas mērķarhitektūras apraksts

Nr.	Sistēma, kur ir integrācija	Sistēma, kas ir integrēta	Sasaistes apraksts	Izmaiņu apraksts
			skaidras naudas deklarāciju nosūtīšana uz Eiropas sistēmu.	
18.	EMDAS	VIES	Tiek nodrošināta papildus pārbaude, ja darījumos ir iesaistīti uzņēmumi, kas ir PVN maksātāji.	Izmaiņas nav paredzētas.
19.	EMDAS	CRS	Tiek nodrošināta ziņojumu nosūtīšana no EMDAS uz CRS par AIS, sagatavojot REX ziņojumus.	Izmaiņas nav paredzētas.
20.	EMDAS	CERTEX	Apmaina ar muitas dokumentu vienlogu sistēmu. Tiek veidoti pieprasījumi pēc papildus dokumentiem, atbilde par papildus dokumentiem, muitas lēmumu nosūtīšana par izlaišanu vai neizlaišanu. Ziņojumi attiecas uz AIS, AES un TKS2 ziņojumiem.	Jauni domēni un jaunu dokumentu pārbaude automatizēti, preču daudzuma kontrole.
21.	EMDAS	ITDB	Nodrošina iespēju EMDAS sistēmā validēt TIR turētāju pārbaudi.	Izmaiņas nav paredzētas.
22.	EMDAS	IRU	Nodrošina iespēju EMDAS validēt izsniegto TIR numuru validēšanu, kā arī TIR karnešu nosūtīšanu uz IRU sistēmu.	Izmaiņas nav paredzētas.
23.	EMDAS	SKLOIS	-	Plānots izstrādāt AES API, ko izmantos kā SKLOIS, tā arī komersanti.
24.	DOIS	DNS	Nodod auditācijas datus no DOIS uz DNS sistēmu.	Izmaiņas nav paredzētas.
25.	TLKAIS	DNS	Nodod auditācijas datus no TLKAIS uz DNS sistēmu.	Izmaiņas nav paredzētas.
26.	TLKAIS	LT, EE, PL atbilstošām sistēmām	Tiek veikta apmaiņa par autotransporta kustību atbilstoši muitas notikumu specifikai.	Izmaiņas nav paredzētas.

Muitas jomas mērķarhitektūras apraksts

Nr.	Sistēma, kur ir integrācija	Sistēma, kas ir integrēta	Sasaistes apraksts	Izmaiņu apraksts
27.	BAXE	DNS	Nodod auditācijas datus no BAXE uz DNS sistēmu.	Pārskata periodā paredzēta BAXE sistēmas modernizācija, kas iekļauj datu nodošanu uz DNS.
28.	BAXE	LT skenēšanas sistēma	Datu apmaiņa ar Lietuvas sistēmu, kas veic vagonu skenēšanu.	Izmaiņas nav paredzētas.
29.	ITVS	EK TARIC3	No DG TAXUD TARIC3 un tarifu kvotu dati.	Izmaiņas nav paredzētas.
30.	ITVS	Publiskā piekļuve	ITVS sistēma nodrošina publisko piekļuvi bez autorizācijas, nodrošina lietotājiem iespēju pārskatīt TARIC un kvotu datus, kā arī veikt nodokļu aprēķinu..	Izmaiņas nav paredzētas.
31.	ITVS	EK QUOTA2	ITVS sistēma nosūta informāciju par kvotu pieteikumiem un apstrādā atbildi, vai kvota ir piešķirta.	Izmaiņas nav paredzētas.
32.	ITVS	EK SURV-RECAPP	EK SURVRECAPP sistēmai tiek nodoti Surveillance dati	Izmaiņas nav paredzētas.
33.	EMDAS	Citu dalībvalstu sistēmas	Ar citām dalībvalstīm apmainās ar AIS deklarāciju informāciju.	Izmaiņas nav paredzētas.
34.	EMDAS	Citu dalībvalstu sistēmas	Ar citām dalībvalstīm apmainās ar TKS2, AES deklarāciju informāciju, izmantojot VIDISS.	Izmaiņas nav paredzētas.
35.	EMDAS	ESNDA	Nodrošina H6, H7 un AIS deklarācijās norādītā IOSS numura pārbaudi.	Izmaiņas nav paredzētas.
36.	BAXE	LDz OPVS	-	Plānots saņemt vilciena sastāva manifestu.
37.	DNS	CSP	Tiek nodoti CSP nepieciešamie dati vēsturiskajiem datiem izmantojot FTP serveri	Izmaiņas nav paredzētas.

4.4.3. IKT infrastruktūra

Muitas jomas IKT infrastruktūra nav nodalāma no Nodokļu jomas infrastruktūras. Piemēram, EMDAS sistēmas modernizētā daļa darbojas kubernetes klāsterī. VARAM ir iesniegts kopējs plāns pārejai no fiziskas infrastruktūras, kas ir izvietota mākoņpakalpojumu centros, uz resursu nomu. Tomēr jāņem vērā arī fakts, ka VID ir noslēgts ilgtermiņa līgums par statņu nomu ar LVRTC, kur nav paredzēta iespēja no tā vienpusēji atkāpties.

Muitas jomā jāņem vērā arī specifika, ka muitas kontroles punkti ir izvietoti dažādās vietās ar specifiskām sistēmām muitas kontroles punktus. Tā rezultātā sistēmu darbināšanas infrastruktūra iedalās centralizētajā un lokālajā infrastruktūrā. Infrastruktūra, kas ir izvietota muitas kontroles punktos nodrošina, piemēram, fotoattēlu, rentgenattēlu uzņemšanu un sākotnējo apstrādi.

Centralizētā infrastruktūra ir izvietota valstī noteiktajos mākoņpakalpojuma sniedzēju infrastruktūrā gan kā serveru nomas pakalpojums, gan arī kā fiziski serveri nomājot piedāvātās statnes. Pārskata periodā ir plānots migrēt DNS SAP HANA pilnībā uz mākoņpakalpojumu izvēloties mākoņdatošanas risinājuma izmantošanu.

5. Mērķarhitektūras ieviešanas ceļa karte

5.1. Pasākumu plāns

Sasaiste starp pasākuma plāna aktivitātēm un ietekmētajiem pakalpojumiem ir aprakstīta sadaļā 4.2.2.

Nr.		Projekts / aktivitāte	Apraksts	Termiņš	Prioritāte	Priekšnosacījumi	Atbildīgais, dalībnieki	Avots
1.		Elektroniskās muitas vides attīstība (“E-muita” (3. kārtā))						
	1.1.	Vienloga sistēmas ieviešana un attīstība						
	1.1.1	Integrācija ar EK CERTEX	Izmaiņas un papildinājumi AIS, AES un TKS2 saistībā ar datu apmaiņu ar EK Vienloga sistēmu CERTEX.	02.12.2028	Augsta		VID	[MASP-C]; [DTP]
	1.1.2	API izstrāde datu iesūtīšanai no komersantu sistēmām	API izstrāde datu iesūtīšanai no komersantu sistēmām, ātrākai datu iesniegšanai	30.12.2026	Augsta		VID	[SMKDP]; [DTP]
	1.1.3	Datu pārņemšana no AIS, IKS2, TKS2, AES atkārtotai izmantošanai	Iepriekš noformēto procedūru datu atkārtota izmantošana muitas formalitāšu kārtošanai, iepriekšējo deklarāciju datu atvēršana	30.12.2028	Vidēja		VID	Iestādes iniciatīva

Muitas jomas mērķarhitektūras apraksts

Nr.		Projekts / aktivitāte	Apraksts	Termiņš	Prioritāte	Priekšnosacījumi	Atbildīgais, dalībnieki	Avots
	1.1.4	Integrācija ar citām ārējām informācijas sistēmām	Piemēram, SMGS pavadzīmju saņemšana un apstrāde no VAS LDZ ; integrācija ar SKLOIS , u.c.	30.12.2029	Vidēja		VID	Iestādes iniciatīva
	1.2	Automatizētās importa sistēmas, Automatizētās eksporta sistēmas un Tranzīta kontroles sistēmas pilnveidošana atbilstoši ES un nacionālajām prasībām						
	1.2.1	Automatizētās importa sistēmas (AIS) pilnveidošana	EMDAS apakšsistēmas pilnveidošana un attīstība, mainoties EK tehniskajām specifikācijām	30.12.2029	Augsta		VID	[DDNA]; Iestādes iniciatīva
	1.2.2	Automatizētās eksporta sistēmas (AES) pilnveidošana	EMDAS apakšsistēmas pilnveidošana un attīstība, mainoties EK tehniskajām specifikācijām	30.12.2029	Augsta		VID	[DDNA]; Iestādes iniciatīva
	1.2.3	Tranzīta kontroles sistēmas (TKS2) pilnveidošana	EMDAS apakšsistēmas pilnveidošana un attīstība, mainoties EK tehniskajām specifikācijām	30.12.2029	Augsta		VID	[DDNA]; Iestādes iniciatīva
	1.3	Elektroniskā transporta dokumenta, Pagaidu uzglabāšanas un preču uzskaites apakšsistēmas izstrāde						
	1.3.1	Elektroniskā transporta dokumenta (ETD) izstrāde	ETD izstrāde, t.sk integrācija ar citām EMDAS apakšsistēmām un saistītajām IS	30.12.2028	Augsta		VID	Iestādes iniciatīva

Muitas jomas mērķarhitektūras apraksts

Nr.		Projekts / aktivitāte	Apraksts	Termiņš	Prioritāte	Priekšnosacījumi	Atbildīgais, dalībnieki	Avots
	1.3.2	Pagaidu uzglabāšanas un preču uzskaites izstrāde	Pagaidu uzglabāšanas un preču uzskaites izstrāde, t.sk integrācija ar citām EMDAS apakšsistēmām un saistītajām IS	30.12.2028	Augsta		VID	Iestādes iniciatīva
	1.3.3	Datu nodošanas izstrāde uz DNS	ETD un PU datu nodošana uz DNS, statistiskai, analītiskai un pārskatiem	30.05.2029	Vidēja		VID	Iestādes iniciatīva
	1.4	Muitas kontroles bloka izstrāde						
	1.4.1	Muitas kontroles dokumentu apstrādes funkcionalitātes izstrāde	Muitas kontroles bloka izstrāde, nodrošinot vairāku EMDAS apakšsistēmu savstarpējo sasaisti datu pārņemšanai, integrācija ar citām VID IS. Kontroles procesu modernizācija, nodrošinot iespēju izmantot mobilās viedierīces.	30.12.2028	Augsta		VID	Iestādes iniciatīva
	1.4.2	Muitas risku informācijas aprites funkcionalitātes izstrāde	Funkcionalitātes pārņemšana saistībā ar CMIS likvidāciju, attiecīgi pārskatot un modernizējot saistītos procesus.	30.12.2028	Vidēja		VID	Iestādes iniciatīva

Muitas jomas mērķarhitektūras apraksts

Nr.		Projekts / aktivitāte	Apraksts	Terminš	Prioritāte	Priekšnosacījumi	Atbildīgais, dalībnieki	Avots
	1.4.3	Muitas atļauju uzraudzības un kontroles funkcionalitātes izstrāde	Atļauju uzraudzības sistēmas izstrāde, lai nodrošinātu vispārējā un vienkāršotā kārtībā izsniegto muitas atļauju nosacījumu kontroli.	30.12.2027	Vidēja		VID	Iestādes iniciatīva
	1.5	Komersantu datu bloka izstrāde						
	1.5.1	Komersantu reģistrācijas un identifikācijas sistēmas (EORI) izstrāde	Funkcionalitātes izstrāde jaunajā arhitektūrā, nodrošinot sistēmas augstu pieejamību, t.sk integrāciju ar citām EMDAS apakšsistēmām un saistītajām VID un EK sistēmām.	30.12.2027	Augsta		VID	[DDNA]; Iestādes iniciatīva
	1.5.2	EORI numura elektroniskās pieteikšanās veidlapas izstrāde	Iespēja elektroniski pieteikties EORI numura saņemšanai.	30.12.2027	Augsta		VID	Iestādes iniciatīva
	1.5.3	Atļauju datu saņemšana no EK sistēmas	Funkcionalitātes izstrāde jaunajā arhitektūrā.	30.05.2029	Augsta		VID	[DDNA]; Iestādes iniciatīva
2.		Dzelzceļa rentgeniekārtu sasaiste ar BAXE un mākslīgā intelekta izmantošana dzelzceļu kravu skenēšanas attēlu analīzei						

Muitas jomas mērķarhitektūras apraksts

Nr.		Projekts / aktivitāte	Apraksts	Termiņš	Prioritāte	Priekšnosacījumi	Atbildīgais, dalībnieki	Avots
	2.1		Dzelzceļa skeneri muitas kontroles punktos "Indra" un "Kārsava" savienoti ar BAXE informācijas sistēmu.	01.07.2025.	Augsta	-	VID	
	2.2		Ieviesta dzelzceļa kravu skenēto attēlu analīzes platforma.	01.07.2026.	Augsta	-	VID	
3.		CMIS likvidācija	Aktivitātes funkcionalitāšu pārņemšanai, lai izslēgtu esošo informācijas sistēmu CMIS	01.07.2029.	Vidēja	Pārnestas un veiksmīgi darbojas jaunajās IS visas funkcionalitātes	VID	Iestādes iniciatīva

5.2. Mijiedarbība ar citām jomām

Nr.	Joma	Komponents	Ietekme
1.	Nodokļu joma	Muitas maksājumu uzskaitē un kontrole	Esošajā situācijā muitas maksājumi tiek uzskaitīti un kontrolēti sistēmā CMIS. Pārskata periodā ir paredzēts maksājumu uzskaiti un kontroli pilnībā pārcelt uz MAIS informācijas sistēmu, kas ir pamatā nodokļu jomai informācijas sistēma. Tādā veidā apvienojot un centralizējot vienā vietā muitas un nodokļu maksājumus.
2.	Nodokļu joma	Klientu portāls	Lietotāji pie EMDAS publiskās sistēmas nonāk caur nodokļu jomu klientu portālu EDS.
3.	Nodokļu joma	Infrastruktūra	Abām jomām ir kopīga tehniskā infrastruktūra.
4.	Transporta joma	Robežas šķērsošanas risinājums	Pārskata periodā tiek plānots realizēt robežas šķērsošanas risinājumu, kurā ir paredzēta vairāku jomu savstarpējā sadarbība. Kā primārā joma sadarbības vadībai ir nozīmēts transporta joma.

5.3. Riski

Nr.	Risks	Ietekme	Iespējamība	Mazināšanas pasākumi	Īpašnieks
1.	Eiropas līmeņa reforma muitas procesu aktualizēšanā, centralizētā datu apstrādes izveide	Augsts	Augsta	Dalība EK darba grupās	VID
2.	Pieejamais finansējums nebūs pietiekams ES normatīvajos aktos noteikto prasību ieviešanai	Augsta	Vidēja	Projektu īstenošanas gaitā uzraudzīt finansējuma apguvi kontekstā ar ES prasību ieviešanas progresu, lai savlaicīgi identificētu novirzes no projektā plānoto darbību īstenošanai piešķirtā budžeta, savlaicīgi identificējot papildu finansējuma piesaistes nepieciešamību	VID
3.	Iepirkuma norises neprognozējamība	Augsta	Vidēja	Izveidota kompetenta iepirkuma komisija, iekļaujot tajā speciālistus atbilstoši iepirkuma priekšmeta specifikai	VID
4.	Projektu īstenošanai pieejamo cilvēkresursu nepietiekamība, tai skaitā ārpakalpojuma kapacitāte	Augsta	Vidēja	Projektu īstenošanas gaitā tiek paredzēta pakāpeniska izstrādāto funkcionalitāšu ieviešana produkcijas vidē, tā izlīdzinot īstenošanas personāla noslodzi, optimāli un efektīvi izmantojot cilvēkresursus	VID
5.	ES normatīvajos aktos noteikto sistēmas komponentu ieviešanas termiņu maiņas risks	Augsta	Vidēja	Projektu personāla aktīva darbība atbilstošajās EK darba grupās, nodrošinot savlaicīgu nepieciešamo izmaiņu identificēšanu un atbilstošas rīcības noteikšanu	VID